Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена • ШИНАРА, 22 ИЮЛЬ, 1980 ШУ. • № 87 (6217) • Мах 2 кепиг.

ВОРХI БЕТТАЯР КХОАЧАШЪЯЬЙ

Къахьегама толамашца лакъаболх старопромысловски бурувдеттарши КПСС XXVI съезда.

Хургйоьцуча мехка коммунистий бурувча сийна кхуъйкинача митингехь доккхачlдина социалистически декхараш тlийнцара, цкр, йоза декар хьалхьа 350 метр мара... лааркlан... бригадаш кхоачаме... шера йинчал соьгlа 140 метр ба уж.

Чlоагlа деташ гlоздинна тlаийцар цар парте XXVI съезд гулъярах лаьца КПСС ЦК июньски (1980 шера) Пленумо яь решения. Пленума решенеша, къаьгган кlоарга маlан долаш КПСС ЦК Генеральни секретара ноьвкъоста Л. И. Брежнева цига яьча докладо кхы тlа а айдир лаьттай ченашка уларий политически къахьегамен хьинар.

Бригадашта, сменашта, къаьст - къаьстача бурувдеттарашта юкъе латта социалистически яхь дегlа кхувлаш. Бурувдеттарашта 10 июле рапорт делар буруво ...балийна ворхl бетта ...кхоачашъйах. Шу хьадолалехча дена 17400 метр бурув техад цар лаьттан чlоагlа тlоьхех. Цхьа кхьча 7 бетта тохье... кхинар ...Цар ...декнад е бутт ...кхыш ...500 метр бурув тоха.

Социалистически яхье хьалха латт коммунисташа Залаутдинов Тагира кулгалду буруа детта бригада. Къилбаседа - Старогрозненски № 1 йола тlехкlоарга тохкама скважина йоаккхаш 5090 метрга кхаьчай из цхьайтта беттан 10 дийнахьен шин шера проектагlа 5500 метрга кхача езача, из къахьегама котало балха тlарча ноьвкъосташа дакъала йийцар цар. Бурувдеттараша 1,5 шера чакхъяьккха лаьрхlад скважина.

А. ТИЩЕНКО.

КПСС XXVI съезда накъадолхаш

СИХЛУШ ЛАТТ БАЛХАШ

Пхя бlаь гаргга гектара тlа тайп-тайпара баьццадаараш кхедаьд укх шера Грозненски района «Пригородный» совхоза къахьегамхоша. Шин кlира хьалхагlа царех юкъ - юкъе кхаьча цхьадараш чуэца доладаьд цар. 21 июль хьатlакхоачаш гулъяьй 260 тонн нарсаш. Царех етта массехк вагон lоьхийтай Москве XXII Олимпиаде бахкача хьашашта лаьрхlа, хlаьта юхейисараш «Горплодоовощторга» тикаьшка йоаш дlачуенний.

Массехк бригадера болхлой боахк баьццадараш тlадолча кхаша балхаш дац. Къаьстта хьинаре, къахьег Васюков Михаилен, Ахматаев Саlид - Мохьмаден, Гулаева Тамарен кулгалдеча бригадаша. Нармин дика тlекхоачаш а еш хlара дийнахьа 450 килограмм нарсаш гулъю Цуева Тамараси Даудова Мелиматен. 400 килограммага дlакхоачаш гулъю Муцураева Айнаси Солсаева Аминтен.

Дика хьийкъад баьццадараш. Планагlа 136 центнер йолаш хlара гектара тlара 140—143 центнер нарсац гулъе лерхl болхлоша, хlаьта планагlа 220 центнер йолаш цар дош деннад хlара гектара тlара 250 центнер помидораш гулъе. Хlаьа мара чуэци йолаяьац уж. Эггара хьалхаре массехк тонн дlачуенний тикаьшка.

Кхо бlаь гектар гаргга кулача башамашка сом а кхеба совхоза болхлоша.

Лоацдача хана 700 гектара тlара мукх чу а бена хlаьа сиддаь кlа чуэцаш ба «Шалинский» совхоза кхаш лелалераш. Кlа 900 гектара тlа да.

— Дика бар мукх кхы воrlа дац кlа а. Хlара гектара тlара 30 центнерал кlоэнгагlа доецаш чуэц из хlана, — йоах совхоза парткома секретара А. Чинтаева.

Дика вlаштlехьъаьккхай укхаза социалистически яхь а. Цул итог хlара кхо дийнахь дlаьлча ю. Нормаш кхоачаш а еш хьалхара кхо моттиг лаьккхача механизатораshta ахчан премеш лу. Цар сийна «Молнеш» ярахец.

Шийтта комбайнера юкъе хьалхи дика балха опыт lоаль Федоров Юрийи Абдуллаев Саламун ва. Масала, Федорова дийнахьа юкъара лаьрхlача 365 центнер ялат оард, норма 273 йолаш. Дукха хьалха вьинаа из шийца яхь лелаеча Асаев Мисарпашийл. Тамаш я яц. Пхийтта шера болх беш дика lоьмальй цо техника.

— Дукха низ дlалуиг кхеаь ялат сай... наш болх бочул саьърдамегlа хlама дац соьа, — йоах Юре. — Хlаьта сай балхах аз доккхал а ду.

Пачхахьалкхенга ялат лехкара плаш кхоачашъе дикхарах рапорт делар укх денношка цу боахама къахьегамхоша. Федоров Юрий саина болча наха хьаьнала къахьийга баккхийта толам ба ия.

СУРТАШ ТlА: 1. «Шалинский» совхоза ялат чуэцаш йоакха комбайнаш; 2. Механизатораша юкъе лархача яхье хьалхи вола комбайнер Федоров Юрий.

Х. МУКАЕВА текстий сурташи.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНЕРА ХОАМАШ

БIУБЕННА ГIА БОАХАШ

Республике сомй баьццадараши кхедеча совхозашта юкъе цlи хеза боахам ба Сунженски района «Ассинский» совхоз. Укх пятилетке цхьа шу дlадахийтадаь цуй коллективо пачхахьалкхенна сом, баьццадараш дlадалара тlаийца социалистически декхараш кхоачаш ца деш.

Из толам боаккхаш къаьстта доккха дакъа даьцар Ленинен, Къахьегама Цlеча Байракхен орденаш лелаеча коммуниста Адуев Халид Исраиловича кулгалдеча иlславгlча бригадо. Масала. Даькенна баьццадараш дlадалара пхе шера план кхаь шера кхоачашйир цо, хlаьта сом дlабалара план — диъ шера. Хьалхашка летта декхараш толамца кхоачашдеш хьайоагlа из коллектив пятилетка укх тlехкьарча шера а.

Нарсаш кlапзле хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 350 центнер чуенай, шера план 140 йолаш. Иштта планал дикка дукхагlа а йолаш чуера ялх гектара тlа кхеть баьцa комараш а.

Хlаьа «белый налив» яхача сортах бола lажаш чуэцаш боахи бригада белхлой. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 340 центнер чуэц уж, шера план 212 йолаш.

Укх пятилетка шерашка социалистически яхье иlславгlча бригада коллективал хьалхалта ина дlакхаьча цхьаккха бригада яц совхозе.

— Иштта дика хьохкамаш гойташ къаьсета малагlча гlуланкаша карагlдолийт шоаца? — аьнна хаьттар саха бригадирага. — Укх тlехьарча иттех шера башха хувцаенний тха коллектив. Цудухьа наха дика довз бригадай доалахьа дола лаьтташ. Хьувкъам лахбара малагlча кхашка мел удобренеш товса маца хий дилла, зене йолча хlамашта дукхьа молхаш тоха еза хов. Цхьабола нах ба тха коллективе сомий бешарча кхыметтел хlара гаьна хьал ховш. Царех ба, масала, Даужевбатырова Хадишт, Смородина Клава, Мамачиева Такея, кхыбараш. Цул совгlа, баьццадараштa сомий бешамашта агротехнически бокъонаш дlадеххача тайпарен шой хаинахьен lуьал ца лелаш lац бригада коллектив. Балха ха чакхъаьлча а цlа ца болхаш хьинаре къахьег цхьайолча хана. Эггара хьалха цу гlуланхаша вlаштlехьдоалийт тха коллектива иштта оасарг болх бе. Цул совгlа, чlоагlа теркам тlабохийт бригаде хьувкъам лахбеш ходийтача торонех пайда эцара. Масала, 110 гектара тlа сомий беш а бригаде. Цунах 35 гектара тlара яр мара ди хьувкъам луш. Инсар къона беш я. Цига кхина къаьна, во латаш кхина гаьнаш дlа а яьха, кердача «Голденделешес», «Халденделешес», «Ределешес» лхача сортех йола lажий къона гаьнаш дlаегlай оаха. Цар сом дукхагlа а чам болашагlа а хул, — йоах тlехьара Адуева.

Шийх лаьца хlама алалвар Халид Исраиловича. Цхьа баккъда, бригаде барт чlоагlбаьр а толамие кхихьга наха хьалаш вlаштlехьдоахар а Адуев ше хиларах шеко яц. Сатем боацаш, ха ца лоархlаш ше а къахьег цо, цунга тьежжа наха а болх бу. Цудухьа Адуевах къаьстта дуаца доагlа.

Цхьайтталагlа шу да бригадиралла цо болх бу. Цул хьалха а баьццадараш сомий бешамаш лелаеш къахьийгад. Хlаьта, Серноводскера юртбоахама техникум яьккхачул тlехьагlа хlаьа Орджоникидзерча юрта боахама институте вьалагlча курсе заочно дешаш а ва. Кхо йоlи барх! кlаьнки ва цун дезале. Царех цхьан воlо университет, шоллагlчо Серноводскера юртбоахама техникум яьккхай, хlаьта шин йоlо — медицински кооперативни училищаш. Цул совгlа, кхы а цхьа йоlи воlи университете дешаш да, бисараш — школе.

Шоллагlа волча воlо Султана даь къахьегама никъ лаьцаб. Техникума агрономически факультет чакх а ньккха хlаьа цхьайтталагlча бригада бригадира гlонча волаш болх бу цо, хlаьта юртбоахама институте деша дlаотта кийчлуш а ва.

Иштта, вахаре бlубенна гlа боахаш хьавоагlа сий дола къахьегамхо, КПСС Сунженски райкома бюро член Адуев Халид Исраилович.

М. ХАМАТХАНОВ.

Болх лостамагlа лел

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза кхашка укх шера ялата дика хьувкъам кхебьар. Из хаинахьен оаша ца болийташ чуйна биккхаш чlоагlа оарцагlоаьннабар совхоза механизатораш, хlаьта царна хьонхам тераш бар кхай тlа вlашагlьехкача партийни группацара коммунисташ депутатски группацара депутатши.

Иштта, организаторски, агитационно - массови болх дика вlаштlехьбаьккха хилар бахьан долаш 9,5 дийнахьа ялат чуйна даьккхар колхозе, хlара гектара тlара чудевар планал тlех а долаш.

Кlи-марса балхаш дlадоладича гlоне чах дукха тюкаш яьй Грищенко Николай Александровича. Цкъаза шин норма массехказа тlехккоачашье карагlдоалар цуна. Иштта, цхьан дийнахьа норма 625 тюк йолча 2600 ах ваьлар из.

Шоай хьинар ца кходеш къахьег тракторашца ча вlашкатохаш болча механизатораша Гребенников Николай Ивановича, Яковенко Виктор Александровича, волокушаш тlа болх беш болча Паленко Николай Владимировича, Селиванов Александр Дмитриевича. Царех хlаране цаl-ах — шинь норма кхоачашъю хlара дийнахьа.

Аргlаш доттача шоашкара хьокхам гойташ ба Кондрашов Николай Григорьевич, Калоев Эльмурзий Мохьмад, Попов Александр Алексеевич, Иванов Александр Яковлевич, Тутиев Сайдалбек Тутаевич.

Доакъар кийчдераш мел эшачунца lалашбу шофера Чаниев Хоасбота Хьасана.

Д. МЕЙРИЕВ,
хьалхьа депутатий Нестеровски станични совета председатель.

СПОРТА ДЕРРИГДУНЕН ЦIЕЙ

Москве XXII Олимпиада ловзараш торжественни хьаделлар

Советски столица тlа олимпийски ян гlоз тера. Цар балгалдоаккх башха-динача олимпийски идеалаша кхотабаь бола ях континентера спортсменаш вlашагlкхетар.

Лужникашкара В. И. Ленинан цlерагlа Центральни стадионе... Селалад саина ...тайп-тайпара бесаш дола байракхаш. Трибуна малхбалехьарча оагlорахьаре ...Олимпийски цlера ...чулаца кийча бола бронзан кад. Цул шинна а оагlорахьа язъяь латт олимпийски девиз: «Сихагlа, лакхагlа, чlоагlагlа!» 19 июле Олимпиада-80 — спорта дерригдуьнен цlей — хьаделлаш торжественни церемони хилар укхаза.

16 сахьт даьнна ха. Лужникашта гlагlолла дlадарж Кремлевски курантий зов. Тlахьехам беш саина ен фанфараш. Стадионо чlоагlа тlоараш тохарца тlаэц XXII Олимпиада Ловзараш торжественно хьаделлача КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев варах бола хьам.

Советски пачхахьалкхенна керте латтачунца центральни ложе вода МОК президент лорд Киллании, «Олимпиада-80» Организационни комитета председатель И. Т. Новиков, МОК протокола шеф А. Самаранч.

...хьалкхен гимн локх.

Стадиона центральни ложе — ноьвкъостий Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

Укхаза ва БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен совета Председатель Т. Живков, КПВ ЦК Генеральни секретарь Ле Зуан, МНРП ЦК Хьалхара секретарь, Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председатель Ю. Цеденбал, КПЧ ЦК Генеральни секретарь, ЧССР Президент Г. Гусак, ЧССР правительства Председатель Л. Штроугал.

Ложашка — тайп-тайпарча мехкашкара Олимпиаде баьхка боккхий пачхахьалкхен политически, общественни деятелаш, парламентареш, дукхача пачхахьалкхений столицай мэраш, дуьне халкъашта юкъерча организацей кулгалхой, Дуьне халкъашта юкъерча олимпийски комитета членаш, дунен халкъашта юкъерчи спортивни федерацей президенташи генеральни секретараши, дипломатически корпуса членаш, дукхача мехкашкара олимпийски чемпионаш.

Стадиона трибунашка ба СССР министраш, СССР-ен РСФСР-ен Лакхехьарча Советий депутаташ, республикански, краевой, областной, город Москван партийни советски организацей кулгалду болхлой.

Ловзараш хьаделлара церемони дlайолалларах хоам бу гlорваьннача советски композитора Дмитрий Шостаковича празднични увертюро. Из увертюра — Московски Олимпиада музыкальни эмблема.

Зрителашта хьалхашка дийн а ена хьаттачи сапна хет йирача заман — эггара хьалхарча олимпиадай заман — исторе оагlош. Ала даьча наьвъа таннлта тlа йоал сийлахьа процесси — амфораш а яхьаш боагlача гречески туникаш юхаш бола кагий нах. Царна тlехьа йоагlа древнегречески квадригаш — дlаеха йиъ говр а йоаллаш йола колесницаш. Мехкараша рожай чlябилаш хьоари спортсменаш — Московски Олимпиада хьаеллара парада доакъошхой — стадионе чубоалача наькъа тlа.

Олимпиада лерхlача башха-хозача гlулакхаша Москве гулбаьб 81 мехкара ялх эзар совгlа низ болашагlа бола атлеташ. Стадионерчар гlадбаха моаршал хетт Европе, Азе, Африка, Латински Америка, Австрале спортивни кагирхоша бахкийтаршка.

Олимпийски традицегlа доагlаш долчча тайпара, доакъошхой парад хьаелл Греце — дуьнена соагlата Олимпийски ловзараш деннача мехка — спортивни делегаце. Олимпийски цlера даьха къамаш байрах ях дикагlа болча гречески атлетех цхьанне — дото олимпийски медаль йолаш волча яхтсмена Ичнас Хадьпавлиса.

Цу шествена эггара тlехьа йоагlа Советски Союза — XXII Олимпийски Ловзараш кийчдаьча мехка — делегаци. Уж Ловзараш вlаштlехьдаха бокъо ениай вай мехка дуьне халкъашта юкъерча олимпийски болама юкъе доккха дакъа лацарах. Дукхьашха советски спортсменаша олимпийски стартешка дакъа лаьцар 28 шу хьалха, Хельсинке. Цу хана дене 260-за олимпийски чемпионий медалаш ениай советски спорта байракх Мельбурнан, Римен, Токио а Мехико а, Мюнхенен Монреален стадионашка лакха айъ лелаьча вай атлеташта.

XXII Олимпиада Ловзарашка советски спорта хьалхара яха хургья олимпиадай дерригача исторе чухь эггара ...— ...команда. Яхьий программана юкъедихьача дерригача 203 олимпийски дисциплине дакъалоацарга 560 атлете.

СССР Пачхахьалкхен байракх В. И. Ленина цlерагlча стадионе хьачуяхь Монреала турпалех цхьанне, классически кlалтохаргах латара олимпийски чемпион а пхеза дуьнен чемпион а волча Балбошин Николая.

Параде дакъа лоацараш центральни трибунача хьалхашка стадиона баьмачча майдан тlа иийсбелла дlаотт.

Микрофона тlаводa «Олимпиада-80» Оргкомитета председатель И. Т. Новиков.

Цо йоах:

Хьамсара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель!

Хьамсата олимпийски дезала членаш!

Хьамсара довзол дехьара хьаьший!

Дамаши господаши!

Новкъостий!

1980 шера Москверча Олимпийски ловзарий Оргнизационни комитето дlайха а дет тlаея а моаршал хоатт тахан укхаза Владимир Ильич Ленина цlерагlча Центральни стадионе Олимпиада XXII Ловзарашта дуэзалена хьа мел гулваннарчига, дунен спортивни общественностега.

Оаха барнал а вал даькъала а юаш укх башха-дикача кагирхойн спортски цlейна юкъе дакъа лаца аьнна оаха хьийха хилар тlа а кийна Москве спортивни делегацеш яхкийтача олимпийски къамий комитеташ.

Город Москвас, иттиш эзараш болча советски наха дерригa а дир Ловзараш лакхача спортивни, организационни, технически боараме, олимпийски харте ма яхлара, чакхдоахийта lалашдара.

Тхо гlийртар Москве Олимпийски ловзарашка дунен ерригача континентий спортсменашa шерра а дукха нах юкъебоагlаш а шоашта карагlдаьннараш хьахьонхийта, укх Ловзараша олимпийски болам дегlабоалабара берда низ балийта, олимпийски дог цlена идеалаш дlаiоархара, халкъашта юкъера вlаши дувцар кхетаделга, доттагlал, машар чlоагlбара гlо дайта.

«Олимпиада-80» Оргкомитето берригa болх дlабихьар Дуьне халкъашта юкъерча олимпийски комитетаца, дуьнен халкъашта юкъерча спортивни федерацешцей олимпийски къамий комитетащцен айхха бувзам болаш.

Олимпиада XXII Ловзарашта массаза а доккха гlо дир СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Советски правительствай.

Организационни комитета лов Ловзарашка дакъа лоацараша дег цlенен цхьатарра бокъо йолчен яхьашка эггара доккхагlа дола хьоахамаш олимпийски совгlаташ дахар.

Сийлахьа декхар тlадежад соьа, аз дег тlара моаршал хоатт лорд Килланина, дуьнен халкъашта юкъерча олимпийски комитета президент шоана дlаовзийт.

Гулбеннарашка къамаьл ду МОК-а президента лорда Килланина:

Хьамсара председатель Новиков, барнал да хьона со дlаовзийтарах.

Са безам ба тахан укхаза берригача спортсменашна а судахошка а, шоашта чlоагlа низ бешкеьа а, лхьашка дакъа лаца бахнарца шоаш биза шоай лоlамагlа хилар хьагойтачарга къаьстта а, моаршал хатта. Со цlаьхка а ала дезаш за е ловзараш Дуьне халкъашта юкъерча олимпийски комитета в да, хlаьта дlадакъара бокъо уж вlаштlехьдаха низ болча города мара а лац, аьнна.

Массанегара а дех вlаши дувцар кхетаде цlена уйла а йолаш, ерригача политически, дика е расови башхалонаш лакхагlа а даьлае укхаза хьакхеллача башха - динача гlирсашка яхь лелаелга. Организационни комитето массааза а лелаяьй МОК правилаш.

Сийлахьа декхар тlадежад соьа, президентага Л. И. Брежнева, 1896 шера барона Пьер де Кубертена юхадийдаь хинна вай ханарча XXII Олимпиада Ловзараш хьаделла ала.

Леонид Ильич Брежнева дlанхайкаду:

Хьамсара господин Дуьне халкъашта юкъерча олимпийски комитета президент!

Дуьне спортсменаш!

Хьамсара хьаьший!

Новкъостий!

Аз дlакхайкаду хlинзарча заман XXII Олимпиада белгалйоаккхаш дола 1980 шерара Олимпийски ловзараш хьадийлалга!

Стадионе хьахоз чlоагlа дlаьхдаь деттача тlоарий тата, фанфарай торжественни оаз. Верхl советски спортсмено хьачуяхь йоаржаь йола Олимпийски байракх. Цунна уллув я сийлен эскорт — нхонкарч бе ловхна 22 спортсмен. Локх Олимпийски гимн, хlаьта тайп-тайпара бос бола пхиъ гlоз тlалатта кlай гата шортгиги стадиона тlа хьалъайлу. Урагlа доа тхьавшиъ кlай олхазар. Удача наькъилга тlа вlашдухьала йоагlа XXI Олимпиада вlаштlехьъаьккхача Монреала а Олимпиада-80 столица Москван а делегацеш. Делегацей членашта уллув я даьлна доагlа олимпийски бесай — сигала, lамагlа, lаьржа, баьццара, цlе кlадех яь костюмаш тlаювхаш, эноаш бе доахкаш дола бераши XXI-чей XXII-чей Олимпиадеи эмблемаш тlайола байракхаш лхьарчаш.

Традицега хьежжа официальни Олимпийски байракх диъ шера Монреале хиннай, хlаьта хlанз канадски города викалаша из дlалу лордага Килланина. Детташ тlоараш а долаш МОК-а президента байракх дlалу советски столица делегаце викалашка. Олимпийски диъ шера из хургья Москве.

Берашa эзаши памятни вымпелашш дlалу Москван Монреален делегацей членашта, дуьнен халкъашта юкъерча олимпийски болама кулгалхошта.

Хьатlакхоач Олимпийски цlи хьакхоача торжественни бе йоаллаш факел а йолаш ха. Стадионе хьачувоал ведда воагlа кхоза вlаштта олимпийски чемпион вола легкоатлет Санеев Виктор. Хьалхара Олимпийски ловзараш хиннача хьамарча Олимпе маьлха зlанараша хьаллотаь цlи доттагlлен хоам а хиина хьаера Греце, Болгаре, Румыне гlолла, Молдаве, Украина, Центральни Россе лаьтта гlолла. Цо пхи эзар гаргга километр никъ баьб — доттагlлени олимпийски сийлени никъ. Олимпийски байракх йолча мачтана хьалхашка В. Санеева факел дlалу ловзаш волча баскетболистага, дерригача дуьнен спортивни ловзарашка диалагlа дакъа лоацача Белов Сергейга.

Малхбоалехьарча трибунай мугlараш тlа гучабоал бронза кадага вуьта никъ. Белов Сергея кертел лакхагlа айъ йоагlаш цlи йола факел а йолаш цу тlа гlолла ведда хьал а гlойи, моаршал хоатт Олимпиаде дакъа лоацарашкен хьаьшашкен. Факел када тlа дlатlа а хьойи сийрда цlи лотаю.

Олимпийски цlи олимпийски Москве — машара, доттагlлен, динача лоlама городе йоагаш я! Эзараш кхонкарч Московски сигала доал.

Стадионе цlи лотаьра музыкальни аккомпанемент а йолаш ек лаьрххlа Олимпиадана композитора Э. Артемьева Пьера де Кубертена дешаш тlа язъяь «Спорта ода».

Ва спорт!

Хьо — машар!

Хьатlакхоач спортсменаша торжественни олимпийски дуа буа ха. Из буъ гlорваьннача советски гимнаста, итт олимпийски медаль лелаеча Андрианов Николая.

— Берригача спортсмений цlерагlа аз тешам лу Олимпийски ловзарашка дог цlена ях лелаергхилара, рыцарства уйлаца, спорта сийле а тхоай командай сий а бахьан уж лелаяра правилаш лоархlа а лоархlаш.

Пьедестала тlа воал цlи хоза советски спортсмен, кхаь Олимпиаде котаьнна, хlанз дуьнен халкъашта юкъера арбитр вола Александр Медведь. Стадионе дех:

— Берригача судахойн официальни наьхен цlерагlа тешам лу аз укх Олимпийски ловзарашка тхоай декхараш цхьаккха а оавбезам ца беш, правилаш лелаеши бокъонца йолча спортивни уйлаи принципаш лелаеши кхоачашдергхиларах.

Торжественни церемони чакхйоал Советски Союза Гимн лакхарца.

Цул тlехьагlа стадионе доккха цlей хилар.

* * *

Олимпийски цlи лотаяра торжественни церемони а хилар XXII Олимпиада ловзарий программагlа яхаш хьа а йийллар 20 июле Ленинграде, Киеве, Минске, Таллине.

«Аврора» яхача легендарни крейсера юхе гlолла дlабода олимпийски цlи Ленинграде С. М. Кирова цlерагlча стадионе хьаенача факельни эстафета никъ. Укхаза хилар цу событена хетадаь цlей.

Киевски республикански стадионо Олимпиада цlи тlаийцар спортивни байракхий дукхача бесаца. Хьалхагlара футбольни турнир укхаза хьайийлар доккхача физкультурни цlейца.

Мински «Динамо» яхача стадионе электротабло тlа хьалсогаделар «Белоруссе столице марша воагlийла!» яха дешаш. Иштта тlаийцар минчанаша Москвера хьаена Олимпийски цlи.

Таллине парусни спорт эзача эзараш болча наха хьалйизар Олимпийски регате дакъа лоацарий парад хиний Пирита яхача хин бердаш тlара трибунаш.

Цlей долча бар. Ленинграде — КПСС ЦК Политбюро член, КПСС Ленинградски обкома хьалхара секретарь Г. В. Романов, Киеве — КПСС ЦК Политбюро член, Украина Компарте ЦК хьалхара секретарь В. В. Щербицкий; Минске — КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Белоруссе Компарте ЦК хьалхара секретарь П. М. Машеров; Таллине — Эстоне Компарте ЦК хьалхара секретарь К. Г. Вайно.

(ТАСС).

Кагирхошта къахьегама кхетам балар

ТОЛАМАШИ КХОАЧАМБОАЦАРАШИ

Дукха ха йоаццаш хиннача КПСС ЦК июньски Пленума решенешка, цига къамаьл дешл Л. И. Брежнева советски наха хьалхашка оттадаьча дехкарашка, парте XXVI съезд гулъярах болча Пленума социамо дегаш гlоздаьха ба района комсомольцаши кагирхойи. Берригаа идеологически, идейно - кхетама болх айхха бувзабенна ба экономика даьъерча балхаца.

Хьинаре къахьегара, производства эффективности балха дикали лакхъяра лоаттабеча къовсама кагирхой оарцагlбаха могаргдолаш ше хилар дlахьокхаш я района комсомол тахан.

Денгара денга шерагlа баржаш латт «Эффективности дикален пятилеткана — кагирхой хьинари творчествон» яхаш девиз йола дукхача паьха патриотически болам. Виъ эзар комсомолец чуюагlаш 78 комсомольски организаци я цу болама юкъеяха.

«Хlара балха денна — дикала Знак!» оалача боламагlа йолаенна социалистически яхь йоаржаяра дикиа балхаш ду Вознесенскерча ГПЗ, бурув тохара балхий управление, «Малгобекнефть» НГДУ, АТП. Укхаза хадданза йоакхо ю балха дикал лакхъяра, берригаа къона болхлойи специалисташи цу болама юкъеувз.

Кагий нахи мехкарийи lилма - технически прогресса темпаш лакхъяра лоаттабеча къовсама юкъеозара эффективни форма а хинна дlаеттад эзар саг совгlча наха дакъа а лоацаш дола кагирхой lилма - технически творчествана деш дола хьажараш.

1978—79 шерашка кагирхой творчески бригадаша, рационализаторий бригадаша отталый 200 совгlа разработка, цар енна экономически эффект 170 эзар сом хилар.

Хьажарашка хьинаре даьъа лоац УБР, «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене комсомольцашеи кагирхошеи. Цу предприятешка хьалхий комсомольций творчески бригадаш, къоначи новаторий предложенеш производствана юкъейоалайра йола штабаш, къоначи рационализаторийи изобретателийи школаш.

Хоалуш дукхагlа хиннаб районе шоай квалификаци лакхъеш, смежни специальносташ lомаеш. къахьегама хьалха латта методаш нараерзаеш бола къона производственникаш. Уж ба СССР Лаьхехьарча Совета депутат, УБР бурувдеттачун гlоача Арсамаков Ахьмад, дизелист, № 18 йолча буровой КМК групкомсорг Любимцев Алексей, Гl. Ахриева цlерагlча комсий совхоза трактористка Дадаева Тамара, водителаш Барахоев Бориси Замоpехин Александри, ВГПЗ приборист, республика Лаьхехьарча Совета депутат Николенко Любовь, «Советский» комсий совхоза комсаш лелвер НГlАССР Лаьхехьарча Совета депутат Картоева Фасимат, КМК групкомсорг ЦКПРС бурув деттар Галаев Хьасан, кхьыбараш саина бола производстве хьалха латтараш. Духьал царгара хьехам а эшаш, царна тара хила гlерташ ба кагирхой. Уж ба тахан социалистически яхье хьалхалеттараш.

Района комсомольцаштен кагирхоштен юкъе яржа социалистически яхь мишта лел даьи хьожаш я комсомоле горкоми дуъ бюрои. ВЛКСМ горкома пленумий а бюро а заседанешка каст-каста дуьц къахьегама яхь вlаштlехьаккхара дешаш.

Цхьабакъда, тахан белгалдаккха деза. КПСС XXV съезда а решенеш кхоачашъеш йоаллача городской комитета коллективана хьалхаш ка латтача дехкарех хlара комсомольцо, хlара вlачнгача саго шиъ балха программа елга lалашде хlана а мега ца хилар.

Болхлой гlулакхиш кагирхошта дlадовзийтара, дукхаах юкъе а болаш йола социалистически яхь вlаштlехьаккхара дика накъа а йоалаш дlаяттай комсомольско-кагирхой коллективаш. Тахан эгтара бехктокхамегlа участкашка болх беш 28 комсомольско - кагирхой коллектив я районе.

Бурув тохара балхий управленерча КМК болх беча Галаева, НГДУ-еча Кокоевеи Терлоевеи, АТП-рча Коттоевеи Боковеи, кхьыбараша лакха лоаттаду иттлагlча пятилетие кагирхой къахьегама хьокхамаш.

Социалистически яхья юкъелхача кхаь комсомольско - кагирхой коллективи ВЛКСМ ЦК-карара кара тела вымпел елар, 694 къахьегамхочох «Коммунистически къахьегама ударник» вир.

Цунца цхьана дла деза, быткомбинати, кирпичнаш еча завода, «Ачалуки» яхача завода, «Советский» комсий совхоза ВЛКСМ комитеташа комсомольско - кагирхой коллективаш хьаяра деша яхоачам боллаш терказ тlа а бехийтац, хlаьта М. Горьке цlерагlчен «Малгобекский» яхачен совхозашка уж вlалла йоацаш а я яьина. ВЛКСМ горкомо, цу предприятей администрацешеи партийни организацешеи ханнахьа хьаллацанзар комсомола комитетий инициатива, эшаш хинна хьалаш хьаденззар партийни активашка из доаш гlеттадаь доллашехьа а.

ВЛКСМ горкомо, комсомола комитеташа бакийта боагlача тайпара теркам тlабахийтац хьалха латта опыт юкъара ерзалран дlайоаржалран. Юкхъанцерча комсомольски организацешта гlо дац социалистически яхья керда формаш лаха. культура учрежденешка уттабе боегlа тайпара бувзам уттабац, кагирхошта мукъача хана сакъердам беча, царна къахьегама кхетам луча гlо де дезараш уж йоллашехьа а. Гетара кlеанта ю культура учрежденей балкага хьожаш «КП» рейдаш.

Комсомола городской комитета юкхъанцарча комсомольски организацей теркам тlабераьбу юрта боахам дегlабоалабеча партийни организацешта ма хулла гlо дара. Комсомола комитеташа новкъостал ду партийни а боахама а организашта продукци алсамъяккхара, цу даькье кадрашна комплектапи еча.

Района доазонел гаьнна арахьа йовзаш я «Знак Почета» яха орден а енна волча «Ингушский» совхоерча къоначо эа lун Атаев Анзорацlи. Дика да хьалхалаттарий мутlараш ди тlехьа шерлуш латташ хилар. Иштта, масала, коммунист вола «Кавказ» яхача комсий совхоза къона эа lу Бахаев Шарани иттлагlа пятилетка чакхйоалаче шерш ударни вахте эттаъ.

Цхьабакъда, цу даькье а лоархlам боллаш дола кхоачамбоацараш да района комсомольски организаце балхаца. Царех цаl да дилла а юрта боахаме болх беш берригаш а 800 саг мара кагирхой ца хилар.

Хоаза теркам тlа а бахийта къоастадеш дац механизаторски кадраш кийчъяра доаш а. Ерригача юрта боахама машинашка шин сменагlа болх байтара кхы а 200 совгlа механизатор еш района. Дукха механизмаш я хlанз болх ца беш латташ, хlаьта культураш дlаювчен чуэцачен ханашка цхьан сменагlа а база болх бац царех цхьаяраша. Дерригача боахамашка хилаш болх беш механизатораш кийчбяра а цар квалификаци лакхъяра йола школаш. Укхаза дукха хlамаш де йиш я комсомола комитетий.

Каст-каста тессе бут комсомола комитето къона механизатораш. Дикка ха йоаккх балха баха кагирхой саго теркал ца беш, бlарг локкаш саг воацаш, къаьна, балха башхе пайдана йоацараш мара механизмаш царна ца луш. Иштта гlулакх нийсделча балхара боада бевам отт кагирхой.

1979 шера «Ингушский» совхозе 10 механизатор кийчбир: царех боахаме болх бе сецараш 6 саг мара вац. Эжаш цхьаьнца бахьанегlа болх беш бац. Комсомола комитето шефство лецанвар цар школана, цар мишта деш хьажанзар, курсантацца къамаьлаш дацар, уж комсомольски собране бехапар. Дийша баьнначул тlехьагlа а башха теркал бацар укхаза къона механизатораш, цар беча балха, мукъача хана лелйеча гlулакхий, дlахо царга дешийтара де дезарий. царна эшарий уйла еш саг вацар. Хlаьта из дерригаа а теркал деш ца хилча мишта къоастаергъал кадраш боахаме чlоагlъяра проблема?

«Яйтачен кхачани промышленность, торговлена, маха аша гlулакхаш лела сферана комсомольски йоакхо» яхача ВЛКСМ ЦК тlахьехамга тьежжа, 50 гаргга вlеанта саги йоlа кхийтай района комсомольски организаце тlехьарча шин шера цу доакъошка болх бе.

Цlенхаштта проблема а хиннe латт тха районе болх беш боаца кагирхой балхара lалашбаре доаш. Дукха ба районе цхьаннаъа а болх беш а дешаш я боапа кагий нахи мехкарийи, царна юкъе да комсомольцаш а. Дукхагlа бараш Ачалуки зоне, Карабулака Резанте. Инарскъеи Сoaгlапчен бах уж. Иштта гlулакх нийслинна комсий совхозаш болх бе нах ца тоъаш хьехзана хана.

Статистико хьахьокх, районе деча зуламех дикка дакъа болх беш а дешаш а боацачарa деш хилар. Цо йоах деш хlама а доацаш лелаш болаш харцахьа новкъе хьовзаш хилар.

Хьатlакхаьчай комсомоло, культура учрежденеша, школаша кагирхой мунъа да кхетамца вlаштlехьаяккхара, царех профориентаци яра цlенхаштта теркам тlабахийта беза ха. Духхьал цу массане а цхьана къахьегача мара къоасталургдац из доаш.

Г. БОКОВ,
ВЛКСМ Малгобекски горкома хьалхара секретарь.

Автотика—кхашка

Наьсарех района болхлоши цхьа ферма, цхьа балха участок йитац къахьегамхой хьаштаи кховчаш ца деш. Къаьстта йоакхо ю торговле болхлоша ялат чуэцаш боахкача ахархой.

Автотикай балха график кlи-марсе ха хьатlаотталехьа дукхха хьалхагlа оттаьй. График толха ца еш дика кхоачаш а ду шоай декхар катотикай заведующеша. Эгтара дикагlа болх бу Марзиев Руслана. Массеха моттиге наха кхув цух дийнахьа. Лерттlа, юртахой раьза боtlа кхоачаш а ду цар закълаш. Цудухьа дукха да цар цуниа оали баркалаш.

Дика бу болх Албогачневгlар Салманеи Ахьмадеи. Царна а чlоагlа раьза ба район пера кхорхойи хьайбаш леладераши.

Хlара заведующега да заказий книжка, юртахошта эшаш мел дола товараш цар тlа дlаяздy цар. Цул тlехьагlа тlакхухь уж товараш. Къахьегамхой хьашташ лерттlа кхоачашдара тlахьожам лоаттабу оаха а совхозий кулгалхоша а.

Б. БАРАХОЕВ,
Наьсарен райпо председатель.

ПАРТГРУППАШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

Де дезараш белгалдоахаш

Вознесенскера газ чакхйоаккха завод Магlалбие хьалха латтача предприятех я. Ах шу совгlа ха я КПСС горкомен горсовета исполкомен карара кара тела Цlе байрах завода коллективага йола. Хlаьта из квартала итогех социалистически яхье эгтара дикагlа хьохамаш даьхача коллектива луш я.

Дика балха толамаш доал гаь чакхйоахараша укх шера а. Ах шера планал совгlа 134 эзар сома маьха продукци маьхалъяьккхай завода коллективо. Планал совгlа арахийцад укхаза 8800 тонн газах даьккха бензин, эрараишта дlахьейтай итт миллион кубометр цlенъаь газ. Ер шу доладелча дена 2,4 процент лакхъяьй къахьегама оасарле.

Цу толамех дикка даькъа доалл заводерча энергослужба болхлой а. Цар lалашгlю завода еррига участкаш электроэнергеца, lанарца, хица. Дика кхеташ да укх замагlа энергетически lалашо ца хилча цхьаккха предприяте болх дlабахьа йиш йоацилга.

Хlаьта а укх денoшка хиннача отчетно - хоржамий собране завода энергослужба партийни групперча коммунисташа дукхагlа уйла тlайохийташ дийцар хеттача тайпара кхоачаш ца дулуш дацарех, участка коллектива вахаре коммунистий, партийни группа лоархlам лакхбарах, балха дисциплина чlоагlъярах, КПСС XXVI съезда накъаболхаш беррига парткомни болх тоабярах.

Собране доклад яьча Тумайчук Раиса Ивановнас, собране къамаьлаш даьча коммунисташа Ю. П. Молокова, Т. С. Селезневас, А. А. Купчаренкос, кхьыбараша цlенхаштта дийцар lай лерттlа болх бара кийчо еча долча кхоачамбоацарех, белгалдаьхар из лоархlаме гlулакх ханнахьа чакхдаккхара де дезараш.

lалашмате лакха ба. партгрупперча служба коллективе хьалхашкара бехктокхам. Хlана вьай болх бераштa юкхъе, массе я ... шоашкара дикачун хьокхам гойта белаш. хьалхашка латта дехкараш дикагlа кхоачашдара беррига къахьегамхой оарцагlбаха, къахьегама дисциплина лакха лоаттае езаш ба уж. Керттера чулоацам иштта болаш дар собране коммунисташа даь къамаьлаш.

—«Вай хlанз а вlаштlехьдаьннадац коллективе къахьегама дисциплина телхаеш барашца хилийта, — йоахар коммунисташа. — Партийни группа, беррига коммунистий теркам хила деза из доаш массайолча хана. Таханарча вахаро дlадеххача тайпара, дика вlаштlехьаьккхаяц энергослужберча къахьегамхошта юкъера социалистически яхь а. Къаьстта лоархlам болаш гlулакх да беррига кагирхой социалистически яхье юкъеозилга.

Иштта уйла тlайохийташ дийцар собране идейно - политически балхацара кхоачамбоацараш а. Уж сихагlа дlадахара накъьаш белгал а даьхар.

А. ХАРСИЕВ.

Планал совгlа 7000 грузовик

Чlоагlа раьза а хинна тlайцар КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленум парте аргlанара XXVI съезд гулъяра хьакъехьара спам ЗИЛ болхлой, инженерно-технически балхахой, гlулакхерча маьха коллективо.

Хургйолча съезда сийна къахьегама вахта а этта зиловцаша доккхагlа дола дехкараш тlайийцад. Укх шера планал совгlа арахецаргья 142 миллион сома продукци, лаьрхlа хиннача 135.4 миллион сома метта. Иттлагlча пятилетка задани заводо кхоачашъергья хьалхагlа лаьрхlа хиннача тайпара 28 декабре а ца еш 26 декабре: программал совгlа арахецаргья 7 эзар грузовик.

Иттлагlа пятилетка кхоачашъеча доккха дакъа доац автозавода комсомольцашеи кагирхошеи. Къахьегама сийлахьа традицеш дегlа а йоллаеш толаме болх беш ба уж «Эффективностен дикален пятилеткана — къона барий энтузиазми творчествон!» яхача девизагlа.

Предприяте коллектив Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дизарген КПСС XXVI съездаген эгтара доккхагlа производственни хьокхамаш дахара йоаржаьча яхье мердача этапа тlа яьнная.

СУРТАШ ТlА: 1. комсомольцаш автосборочни корпуса коммунистически къахьегама ударникаш смена чакхъяьккхачул тlехьагlа. Уж раьза ба чакхдаьккхача дено. Деккарий чотагlа. планал совгlа «ЗИЛ-130» яха массех грузовик арахийцай цар.

2. «ЗИЛ-130» яха грузовикаш тlехххьарча тоххамех чакхйоахаш я автосборочни корпуса отделочни участие.

В. СОБОЛЕВА суртaш,
ТАСС фотохроника.

№ 14 йола «Агитатора блокнот»

Кера а теха араьйннай КПСС Нохч-Гlалгlай обкома пропаганда агитаци отдела «Агитатора блокнота» аргlахара, йиттталагlа, номер. Из дlайолалу «Даза ма доагlара накъагlоргда вай КПСС XXVI съездa» яхача редакционни статьяца. Докладчикашта, политинформаторашта, агитаторашта новкъостала еннай «Беседаши лекцеши яра примерни тематика». КПСС обкомо могаьй сиха ялат чуийца доккхилга lалашлаьча парте Шелковской райкома балха опыт. «Ялат лоацшача ханеи ца доадеши чуийца доккхарда» яхача материала тlа хоалъаболаш дувц из толам мишта баьккхаб.

Машинаьккъахой Денна хетаяь номер тlа я парте обкома инструктора В. Лисохоленко статья. «Дукха нах юкъеозан говзал лакха йолаши» аьнна я НГlАССР Министрий Советерча физически культурай спортен комитета председатела заместитела А. Гучигова статья. Из хетаяь я физкультурникий Еррига союзни Денна. Гlишлонъерий дя саргасlортарца журнало кепатехай Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председатела заместитела Т. Дидигова статья.

Хьайбаш лелaдерий ахканара гlулакхаш» яхача корреспонденце тlа «Грозненский шурий» совхоза керттерча зоотехника М. Минбулатова дувц шоаш хlана хьайбаш мишта lуаш деш лeладу.

«Дунен халкъашта юкъерча темах» яхача рубрикана кlал я «США: «стратегически сопле» яккхара корзагlбаьннаб» яха исторически lилмай кандидата В. Мазинга статья.

Агитаторашта накъаргья ухкхазара цифрайи фактийи подборка а.

Нев. И. Г. Квабергова Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни механизатор яха Сийлен цlи лорах дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика хлинъа боахама лакха говзал йола механизаторски кадраш кийчъеча доккхий гlулакхаш нарагlдуларах, кагирхошта коммунистически кхетам луча хьинаре даькъа лацарах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика заслуженни механизатор яха сийлен цlи лойла

Квабергов Иван Григорьевичa — Наурски района № 2 йолча Калиновски юкъерча профессионально-технически училища механика.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шу, 16 июль.

Нев. нев. Г. О. Цатурянна А. Н. Детистовна Нохч-Гlалгlай АССР профтехобразоване заслуженни мастер яха сийлен цlи хьларех дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика юрта боахама лакха говзал йола кадраш кийчъеча доккхий гlулакхаш нарагlдуларах, кагирхошта коммунистически кхетам луча хьинаре болх барах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика профтехобразоване заслуженни мастер яха сийлен цlи лойла

Цатурян Грачик Оганесовича — Наурски района № 2 йолча Калиновски юкъерча профессионально-технически училища производственни дешара воккхагlволча мастера.

Детистов Анатолий Николаевича — Наурски района № 2 йолча Калиновски юкъерча профессионально-технически училища производственни дешара мастера.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шу, 16 июль.

Нев. И. О. Кацева Нохч-Гlалгlай АССР lилма заслуженни деятель яха сийлен цlи лорах дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа боахама лакха говзал йола специалисташ кийчъеча доккхий гlулакхаш нарагlдуларах, дукхача шерашка беркате lилма-преподавательски болх барах, общественни вахаре хьинаре даькъа лацарах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика lилма заслуженни деятель яха сийлен цlи лойла

Кацев Иосиф Овсеевича — Л. Н. Толстой цlерагlча Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен университета КПСС исторе кафедра доцента.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шу, 16 июль.

Нев. Л. К. Гарибяна Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума сийлен грамота лорах дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума

УКАЗ

Кагирхошта коммунистически кхетам луш дукхача шерашка беркате болх барах, общественни вахаре хьинаре даькъа лацарах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лаьххьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Гарибян Левон Казаровича — Наурски района № 2 йолча Калиновски юкъерча профессионально-технически училища директора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шу, 16 июль.

Парте ветеранашта Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума Сийлен грамота лорах дола

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика общественни вахаре хьинаре даькъа лацарах, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча беркате болх барах Нохч-Гlалгlай Автономии Советски Социалистически Республика Лаьххьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Вешкаев Федор Ефимовичa — 1925 шера дени КПСС члена, пенсионера.

Болошина Марфа Семеновнана — 1930 шера дени КПСС члена, пенсионеркана.

Гончаров Василий Ивановича — 1930 шера дени КПСС члена, вагонни депо слесара.

Колодежный Алексей Михайловича — 1930 шера дени КПСС члена, пенсионера.

Котенко Раиса Демьяновнана — 1930 шера апреле дени КПСС члена, пенсионеркана.

Крылова Валентина Васильевнана — 1930 шера январе дени КПСС члена, персональни пенсионеркана.

Кулебякин Дмитрий Ивановичa — 1929 шера дени КПСС члена, «Металлист» яхача завода слесара.

Митрофанов Александр Васильевичa — 1928 шера дени КПСС члена, пенсионера.

Толстов Александр Иосифовичa — 1930 шера апреле дени КПСС члена, пенсионера.

Халимов Иван Ивановичa — 1925 шера дени КПСС члена, персональни пенсионера.

Янпольская Татьяна Венедиктовнана — 1924 шера дени КПСС члена, персональни пенсионеркана.

Яхотов Дмитрий Ивановичa — 1929 шера дени КПСС члена, № 3 йолча СГПТУ производственни дешара мастера.

Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лаьххьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шу, 16 июль.

ХЬАЛХА ЛАТТА ОПЫТ—МАССАНЕНА

Тха «Сунжанефть» НГДУ яхь лелайра практико хьахилийтай хьалха латта опыт дlайоаржаярен юкъеххахьарен тайп-тайпара формаши средстваши. Цудухьа укхаза ала доагlа lилманеи техникаеи керда карагlдаьннарий, хьалха латтача опыта дешаех йолча информацеца яхь лелаераш lалашбара lилма-технически информаце служба оаха къаьстта лоархlаме моттиг луш хилар.

Хьадда аьлча, малагlаш я уж тха управлене хьахинней шерра юкъеххувлаши йола хьалха латте опыт дlайоаржалра формаши средстваши? Эггара хьалха уж я хьалха латтача бригада е хьалха латтача болхлочун опыт lомаеш йола, хlара яхь лелаечун шиъ хьишт мел долаш долча дешашта дагавала йиш хулаш йола хьалха латтача опыта школаш. Массаза а яхар мо, цхьан ден школаш я уж, цига хьалхарча ах дийнахьа теоретически занятеш хул, хlаьта шоллагlча ах дийнахьа болх беча объекте практически занятеш хул. Школаи болх шерра буьц районни отраслевни газеташ тlа. Наха бlаргагургйолча хьалъетт фотоочеркаш. Белггала аьлча, укх тlеххьарча хана управлене чакхъяьхай скважинашта капитальни ремонт еча мастера А. М. Михнычева бригадан ГА-27 коллективана керте латтача гази мехкдаьттен доахача дикагlа волча оператора Г. Г. Подоляхинеи хьалха латта опыт lомаеш хинна школаш. Хьалхарча цхьан школе шоай опыт ювцаш дагаваьлар «Грознефть» объединене скважинашта капитальни ремонт еча бригадай мастерехи хьалха латтача болхлоехи 50 совгlа саг, шоллагlчаьа 22 саг — гази мехкдаьттен доахача цеха операторашш.

Ховш ма дарра, социалистически яхья лоархlамеча хьалех цаl да духхьал болх беча моттиге опыт дlа-хьедца тоаро хилар. Хlаьта къаьстта мах болаш я ца положени цхьатаррарча предприятей коллективашта юкъе лелаеча яхье.

Цу гlулакха НТИ служба шин планагlа экскурсеш, командировкаш ю цхьатаррарча предприятешка ма могга дукхагlа нах а кхувлаш. Масала, гази мехкдаьттен доахача № 1 йолча мастера Н. П. Летникова бригадо яхь лелаю ше моргl йолча «Горскнефть» НГДУ № 2 йолча бригадаца. Уж коллективаш хlара шера вlашагlъеттадалар дика традици а хинна дlаэттад.

Укх шера июнь бетта lилма-техника производственни балхий цеха болхлой вlашагlкхийтар «Горскнефть» НГДУ-рча шоай коллегашца. Уж тайпа масалаш кхы а дукхха доаладе йиш яр, цхьабакъда, нийсагlа хургда цу вlашагlкхетарех боаля пайда бийцача. Цу творчески вlашагlкхетараша социалистически яхьа влияни мишта ю дийцача. Укхаза раьза а хина белгалдаккха мегаргдолаш да, экскурсеши командировкаши ярах хьанйца 6 нерда хlама. 51.9 эзар сома экономически эффект а йолаш 1979 шерен 1980 шера 6 беттан управлене юкъедоаладаь хилар. Экономически эффект яарал совгlа, уж керда хlамаш юкъедоаладаро йиш хилийтар къахьегама оваргле дикка тоаеи лакхъеи. Масала, НТИ служба вlаштlехьа а даьккха г. Москве ВДНХ командировке дахачул тlехьагlа юкъейоалайир «Арагlолла йолха мехкдаьтта проводаш йlоахъерг». Из керда хlама юкъедоаладаро йиш хилийтар lин замалахьа lанарца газоконденсатни скважинаш йlоахъеш ду балхаш дикка кlезигде а яхь лелаерий низац кхы тайпа декхарш кхоачашдара тlадерзаде а. Цу тайпара кходир 27.2 эзар сом.

Хьалха латта опыт дlайоаржаю иштта хьалха латтача болхлочун, бригада, цеха балха тlа керда мел дола хlама тlа а хадеш плакаташ арахецарца. Масала, 1980 шера арахийцад 2 плакат: «Хьалха латта опыт — массанена а» — мехкдаьтта дlаувзачен кийчдечи участка коммунистически къахьегама участках, «Динен сихен хьалду гlирсии» — юбилейни шера доккхий производственни толамаш даьхача ремонтно-гlишлон участка коллективах. НТИ служба шерра юаш рационализаторски предложенеш телар саина йола яхь вlаштlехьаккхара лоархlаме пункт а. Хан-ханнахьа арахец тlехьагlа ебаеш таррача предприятешта дlакхухьийтаниш йола информационни бюллетенаш, дикагlа йола рацпредложенеш яшха а йоацхаш. Массаза а ахар мо, уж я отраслевни межотраслевни лоархlам бола предложенеш.

Яхь лелаераш lилма-технически информаце массе тайпаца, хьалха латтача опытаца lалашбеча хьинаре даькъа лоац управлене техача приказаца чlоагlбаьча референтийн техинформаторийн группах таттача НТИ общественни служба. Цул совгlа, дукхагlа болча хьалха латтача болхлошта, мастерашта, ИТР-ашта долча гlулакха вlаштlехьдоах «Грознефть» объединенерча центральни lилма-технически библиотеке гlолга, хlаьта цига царна хьажа а хьежа тел lилман техникан керда мел долча хlамаш. НГДУ-рча яхь лелаеш мел йолча подразделенеша дакъа лаьцар 1979 шера 1 июне дени 1980 шера 1 июле кхаччалца lилман-информационни болх дикагlа хьан вlаштlехьбоакх хьожаш хиннача конкурсе. Хlанз конкурса итогаш яь кьшачеи котбаьннараш (подразделенешта юкъе: скважинашта капитальни ремонт ю цех — начальник Ю. Войтов, референташтей специалисташтей юкъе: Н. П. Юрковский (промысла воккхагlвола инженер) — хьалхара моттиг, В. И. Серобабин (УНИПР начальник) — 2-гlа моттиг.

Д. ИВАНОВ,
«Сунжанефть» НГДУ lилма-технически информацена воли инженер.

БАЛХА ТІА АЬТТУВ БОАЛАШ ДАР

ПИСЬМОЙ ОБЗОР

ИтталгІча пятилетка тІехьарча шерий бІарччача пятилеткан заданеш хаьал хьалха кхоачаш а еш, КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара къахьегама вахте латтача нохч - гІалгІай халкъа боахама тайп - тайпарча участкашка болх бечарна кераг гІдувлача дикача гІулакхех, шоай новкъостех, производстве экономически эффективность лаккхъира яхье баьнарех, кхыча темаех ядеш тха редакце уха каьхаташ денга-ра денга дукхагІа хул. Царех цхьадолчар лоаца чулоацам бовзийт оаха газет дешарашта тахнарча письмой обзора тІа.

КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш чІоагІа уйла тІаккхийта Іома еш, КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара шоай хьинар кхо ца деш Нохч-ГІалгІайчен новаторашо къахьегаш хиларах лаьду тхога пенсионера Я. Бубненкос.

Пятилетка хьалхарча дийъ шера рационализаторашен изобретателашен республика халкъа боахама юкъейоалаьй пачхьалкхена 73 миллион сом пайда беш йола 40 эзар совгІа рационализаторски предложенеш 600-изобретенеш. БІарччача пятилетка тІайнйцана денхарех лаьрхІачуя 7 миллион сом дукхагІа пайда баьб цар цу дийъ шера пачхьалкхена.

Шоаш тІайнйца социалистически денхараш хаьал хьалха кхоачашдаьрех ба «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез», «Грознефтегеофизика» треста, Нохч - ГІалгІай транспортни управлене рационализатораши новаторашц. Эгтара дикагІа производствении толамаш даьхарех НохчГІалгІай химзавода слесарь, рационализатор Бачиев, «Чеченингушводстроя» ПМК-2 воиккхагІвола прораб Мельников, кхыбараш. «Изобретательствай рационализацей отличник» яха наьхка тІа йоахкаю знакаш еннай царна ВОИР-а Центральни Совето.

КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара къахьегама вахте эттача Старогрозненски бурув тохара балхий управлене лаьттах ченаш технараша хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, дика производственни хьокхамаш доахаш хиларах дувц «Старогрознефть» НГДУ болхлочо А. Тищенкос. ДІабахача бетта план 24 июне кхоачаш а еш, цу денга кхачалехьа цар техар 2900 метр бурув, хІаьта ер шу доладелча дена цар техад 15890 совгІа метр бурув. Из хул плянагІа лаьрхІачул 592 метр дукхагІа. Ер шу чакхдалалехьа заданел совгІа цар тоха лерхІ эзар метрал чухьнахьа доацаш дола бурув.

Уж шера бурувдеттараша бурув а теха йистеньккхай 7 скважина, царех шиъ заданел совгІа а йолаш, пхи скважина техкай, нерда йиъ буровой установка хьальый. Къахьегама овсарле лаккхъара задани дикна тІехкхоачаш а еш, химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоарах бурув деттача остех биэза пайда кийбарах производствена кхоаьд 176 эзар сом.

Социалистически яхье хьалха латт шера пхи эзар метр бурув а тохаш 1,5 шера буровой йистеккхара йолча яхьа юкъахъа Шевцов Владимир, Снегирь Владимир, Воробьев Николай, Куприянов Анатолий керте латтача буровой коллективаш. Уж сарригаш а тІайоагІача пятилетка чотагІа бурув тохаш я.

Хьинаре къахьегарал совгІа, дика салаІа а хоя бурувдеттарашта, яхаш яьду автора лий шоллагІдолча наькхата тІа. Шоашта салаІара Каспийски форда йисте йиллай цар салоІа база. Цхьа лоІаш 20 саго силаІа йиш я укхаза. СалоІаш бараштa мел оша хьалаш долаш да. Ахкан заманахьа цу зоне салоІаргда 200 совгІа волча бурувдеттачон цар дезалеи.

Вай вахаре дизза дикъа лацара-хІаравар шийна ма могга дешаш шийн кругозор шерьецци хила веза, яхаш яьду В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехидаьтта вакхдоахача завода машиниста Н. Корояина. Уж санна бараш тха заводе шортта болаш ба. Уж ба шоай новкъосташца тоьш, болхло яхача цІерасий лаьха лоаттадеш бола вах. Царех ва дукхача хана дена холодильни установкана керте латташ хьавоагІаш вола механик Тайпов Лев Алексеевич. Шийн декхараш дика тІехкхоачаш а деш, шийн бехкагІа балха тІа шаккха а хьовзам ца кулейташ къахьегаш хьабоагІарех ва из. Иштта волча цун сий ду дукханеша.

Тха штате воацача корреспондента, РСФСР школа заслуженни хьехархочо М. Фролова яьду Карабулакерча школе кхоалагІча классе хьехаш а шийна болх беш а волча хьехархочох Бисултанова Тамара Умаровнах. Беранта нравственни кхетам балара шийн урокех лерттІа пайда эца ховчарех я Тамара Умаровна, яхаш яьду автора. Итт шу совгІа ха я Т. У. Бисултановас школе болх бу. Цу шерашка шийн балхах дика кхийттай яз. Берий безам тІагІоргболаш, уж са айдеш хургдолаш урок яла хов хьехархочоа. Цо доккхал ду вай вахаре товш доацаш дар е дикадар къоастаде ховш, нравственни даьхье бераш дика кхеташ доагІаш хиларах. Цу гІулакха тІехьа дешархошта новкъостал ду дешара урокаша, хІана аьлча царех хІара уроке дувц укхаза вахах, цар оамалех, цар вахарах.

Иштта дешар вахарца дувлаш хьеха ховш Тамара Умаровна хиларах цун дешархой дешарах дика кхет. ДІадахача дешара шера цо хьийхача кхоалагІча классе виъ отличник вар, 4—5 мара ца йоаккхаш бархІ дешархо вар. Уж бар классерча дешархоех 40 процент бараш. Тамара Умаровнас хьийха кхо классе чакхъялкхача йиъалагІча классе дешаш болча дешархошта хьехаш хозахет йиъалагІча классерча хьехархошта. ШІеккиралаьца гІулакх дезаш йолча Т. У. Бисултановай шийн балха тІа дика аьттув боал.

Предприятешка юкъедоаладича пайдане долча кердадарех лаьца яьду редакце Нохч - ГІалгІай Іилман - технически информацен, пропаганден цІен (ЧИДНТИП) пропагандана йолча инженера Л. П. Киселевас.

Ер болча лаата дика хьувкъаи кхебаьб укх шера Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза къахьегамхоша. Гурахьа юв культураш кхеьий укхаза 3800 гектара тІа. ПланагІа 18,6 центнер йолча хІара гектара тІара 21—22 центнер алат чуэц.

Доккхий толамаш а доахаш къахьег укх деношка механизатораша Зурабов Ахьмадас, Озиев Мувсас, Хутиев Мувсас Хадзиев Іийсас, кхычар. Масала, А. Зурабова дийнахьа норма 10 гектар йолаш хьара норма 10 гектар йолаш, чуэц 15—16 гектара тІара кІа. М. Озиева нормагІа 13 гектара тІара алат екха масарех Іодилла дезача, хІара дийнахьа 20 гектар хьокх.

МАССАНЕ А ЙОАКХО ЕШ

Механизатораша беча балха чІоагІа раьза ва совхоза керттера агроном М. А. Чумаков. Цо йоах:

— ХІана санна цар массане а хьинаре болх бейя, тха вІаштІехьаргда хІара дийнахьа 280 гектара тІара кІа чуийде.

Бакъда, алат кхедерашта хьалхалдна халонаш а цІеза латтац. Царех цаІ я шаташ лаьтта Іодийна хилар. Из иштта дале а, механизатораша лерхІ шоаш тІайнйца социалистически декхараш тІехкхоачашде.

Совхоза дирекце хаддаме йоакхо ю механизаторий. Кхай тІа хьувнъам чуэцаш боахкача наха уж балха тІара ца боахаш бІайха кхача лоаттабу. Кхай тІарча стане хІара дийнахьа керда газеташ, журналаш, брошюраш кхухь. Укхаза чакхбоах агитационно-массови болх. Дукха ха йоацаш кхай тІарча стане шоай говзал гойташ бер культура районни ЦІе балхахой. Мах беча предприятеша а бицбалийтац хьувнъам чуэцаш боахка механизатораш. ХІара дийнахьа кхай тІа го йеш я товараш а дахьаш ена автолавка. Дезачоа хьаьца кхачан а промышлениа а товараш да.

Механизатораш техника еха бусаргбоацаш дика хьож «Сельхозтехника» болхлой. Эша оатхалаш яхьаш кхетса кхай тІа йоагІа «техничка». Шийн болх дика бовзаш ва цун шофер - механик А. Ю. Дзауров. Ехача эгрегаташка хьож, е езаш йола ремонт ю цо.

Массане а йоакхо еш, сихбенна беркате хьувнъам чуэцаш боахк совхоза къахьегамхой.

К. МАРЗИЕВ.

ЦХЬАН ДЕЗАЛА ПРОФЕССИ

Технологически транспорта Октябрьски отделене, кхыча предприятешка а санна, хьахиннай къахьегама говзала эстафети дика традици. Укхаза дас дІадоладаь гІулакх дІахоьу воІо, вокххагІа волча вешин професси хьаэц зІамагІчо. Массехк шу да цу коллективе машинаш дехкаш болча ОстриковгІар дика гІулакхаш наха дувца. Кхоъ ва уж. Да — Остриков Леонид Петровичи къонгаш — Александри Владимири. Кхоккхе а коммунисташ ба, производстве хьалха латташ хьабоагІа, коммунистически къахьегама ударникаш, рационализатораш ба. Цар сурташ сийлен Улга тІа доахи.

— Уж тха бокъоца боле маякаш ба, — дувц начальника эксплуатацена волча заместитела М. М. Чахкиева.— Уж ба яхье хьаьхалаттараш, каст-каста маьхера предложенеш телараш. Къахьегама гІулакхашта санна, кхтта общественни вахаре а, ОстриковгІаргара хьокхам ийбу кхыча водителаш. Ала деза, цу кхаьнех цаІ массаза а е моттигерта Совета депутат, е партбюро, местнома, кхыча общественни организаце член хул аьнна. Царех хІаране ала хІама доацаш дика кхоачашду общественни автоинспектора а кхыдола а декхараш.

Коллективе массанел хьалха хьаллаьцар - водителаша ОстриковгІар йиткьатна чакхйоалача шера план хаьал хьалха кхоачашъяран парте XXVI съезда сийленца накъадахарах социалистически яхь йоаржаяра тІаькъийхача «Электроприбор» завода къахьегамхоща дІадоладаь дика гІулакх. Иштта хьалхарчареа хьаллаьцар цар хила езаш йолча мехка коммунистий форума сийна социалистически яхь кхы а мухьара яккхара хьеаьсхьара «Грознефть» объединение къахьегамхой инициатива а.

— Тхо автотранспорта технически хьажаре кийчо еш хиннача хана, — дІахо дувц новкъоста Чахкиева, — ОстриковгІар цхьаькха дика гІулакх а доладир: цар лаьрхІар шоай автомобилаш хьажара болх чакхбаьннача тІехьагІа кийъче, балха хама болх юкъах а ца боахаш. Цар хьокхам хьаллаьцар бервигача кхыча новкъостана а, цудухьа аргІанара мероприяти дика вІаштІехьайолаш чаккхьалар, техника болх ца беш латташ цхьаккха сов сахьат а даккханзар.

Къаьстта белгалдаккха деза уж лехнараш автомобилашка геттара дика хьожаш хилар. Зеденна да цар ба яхача техника болх из арахийцача заводо хаьал дикка совгІа беш хилар. Леонид Петровича ше, предприяте ветерана, 30 шу совгІча хана болх баьб укхаза. ХІаьта цу деррига шерашка массехк машин мара хийца а яц. Царех хІаране миллион тонно - километр яьй. Гонза а дика а шофер волча цо цхьа миллиони ах миллиони километр шиъ баьчул тІехьагІа мара ахийтацар машин списане. Цу тайппара, цун машино йиллача хаьал дукха а дукхагІа бора болх, кхыча дешашца аьлча Леонид Петровича кхоьий предприятена массехк машин оцдал йола средстваш. ХІаьта уж цкъаза итташ эзараш сомашка кхоач. Иштта ба цун къонгаш а. ОстриковгІар чота тІара ерригa кхоъ машинаш цхьан бригаде хулараш массел я.

Ишта дІайоласлар вежарий къахьегама биографи. Царна геттара кагий болаш езаелар техника. Дас каст-каста дувцар царна шофера халача а шийн тайпарча а вахарах. Царна машинаш езаллийтара. Школе деша баьгІача хана Іомавелар Саша а Володя а машинаш лехка, Іомайир наькъагІа лелара правилаш. Цудухьа професси харжа еза ха хьатІакхаьчача шеко йоацаш вацар царех цхьаккхе а: шинне а лаьрхІар шоай даь лерригІа ваха. ОстриковгІарпа шоай цІа санна хеташ йолча технологически транспорта Октябрьски управлене шоферашкхиа. Управлене дІа а баха дийхар кагийча наха, шоаш шоай даь бригаде дІаэцар. Итташ шераш да Леонид Петрович водителий бригадир вола. Вежарий дехара юхь йир, хІаьта шоай да керте латтача, комсомольско-магирхой бригадане юкъебакар.

Из семейственность цхьанне а башха теркал а янзар, хІана аьлча укхала хьогте а баьнеаб къонгаш мехкарийн шоай дай леррагІа уххаш долча гІулакхашка. Амма къонача водителашта техника хьожаьльча хана, массане а цец а баьна кортош эгадора.

ХІаьта гІулакх ишта эттадар. Массанахьара дІа а йоаяь латтача къьнача машинашта дІатІа а бига, аьлар Леонид Петровича къонгашка: «Ер я шоана. Тоа а йийя болх бе, аргІагІа». Машин яр бІарахьажа а дог доагІаргдоацаш. Духхьал мукхйнаь кузоян рамен мара хІама дацар цунах юкедиса. Кхы мелдар цхьанихьара хьатІада дезаш дар.

— Сел хала гІулакх тІа хІана дилла Іа цу бераишта? — яхаш Остриковна раьза боацаш бар новкъостий.

— ХІама дергдац, — оалар вокхо, — вайна, шофераштa тІалатта хала йовзаргья цар на. — ТІаккха цІенача машина тІа а дикагІа бергбоа болх.

Иштта болабелар Александри Владимира къьна машин юхаметта оттае. БІарчча деноош доахар цунна юнахьа хьувзаш, мукъача денашка а салаІацар. Кхетадеш да, гІо дора царна дас а. Иштта, берригаш а цец а боахаш, басаро хоздир мукхдаь хиина металл. хьахилар кхыраш санна йола автомобиль. Къона лехкараш дика доарІаедир шоай дас бригадира еннача хьалхарча заданех, цудухьа дІахо деррига а шоай мукъагІа леладе гІерташ а бар. Из бокъо кхьчир царга. ХкалхагІа цу шоаш тоаьча машина тІа бир вежараша болх, цул тІехьагІа нерда ярашта тІахайнар. Бокъонца дІайоласлар цар къахьегама биографи.

Шоай даь коммуниста масалагІа комсомольцаш бола къонгаш хулар эттара бехктокхамегІча рейсех шоаш ахийтар дезаш, хІаьта уж толамца чакх а йоахар. ТІаккха парте мугІарашка бахар вежарий.

Натахьа санна Грузе болх беш бола КарайУлакерa бурув деттараш болча, Горькерча, Минскерча, кхычахьарча «Грознефть» объединенена эша хІамаш хьаеш йолча заводашка, Москверчеи Ленинградерчеи прибораш ераш болча нах бахийта безаш моттиг кийсаьелча дилла а ухийтараш ОстриковгІар ба. Уж цІаккха а Іац тІадилла гІулакх дизза кхоачаш ца деш. Цхьана бахача а шо-шоаш бахача а маьрша цІенах беттаду. ТІеххьара аргІанара рейс йича Л. П. Острикова машина спидометра тІаккхийтар 7 эзар гартта километр. Цу тайпара йола рейсаш яр бахьан долаш хул машинех миллионераш.

Тахан кхоккхе а Остриков 1981 шера парте XXVI съезд хулача шера чотах къахьегаш ба. Коммунисташа ОстриковгІар сийлен совгІат кийчду вай парте а халкъа а вахаре йоккха событи йолча цу форума.

А. КУИМОВ.

СУРТА ТІА: водителаш ОстриковгІар.

Автора сурт.

Доазол дехьара

Парте лоархІаме декхар

Вьетнама къулбехье дукха хана дена берритача мехка алат кийчдер лоархІ. Цу гІулакха чІоагІа новкъостал ду дІайийна хІамаш дика хьахулаш долча дуккхача лаьттана, аьттув болаш долча климатически хьалаша.

Ерриге Вьетнам социалистически цхьа мохк а хиина дІаэттача хана деза укхаза, къулбехьа, вІашагІъелхай шиъ эзар гартта юртбоахана кооператив, 17 эзар производственни юртбоахама бригада, кхо бІаь совгІа специализированни механизированни отряд.

ЧІоагІъеш латт партийни ячейкаш, административни органаш, цІенхаштта терхам тІабохийт кадрашта кхетам баларах уж кийчъяран. ТІаь-тІехьагІа дегІайоагІа кооператорий доходаш.

КВП ЦК VI пленумо соахка хьалхашка оттадаьдар юртбоахама хувцамаш дара дола хьадда декхараш. Керттера а уж кхоачашдара хилаза даргдоац хІама да юрта боахаме социалистически кооперац ерга. Эттара хьалха мехка къулбехье. Цудухьа из болх — Вьетнамски коммунисташта эттара лоархІаметІа барех цаІ ба.

Ханой.

О. ОЛЕЙНИК, АПН соб. корр.

Сенах яьду дунен тІарча газеташ

Дунен кепайоазоно чІоагІа теркам тІабохийт 1980 шерарча Москверча Олимпийски ловзарашта, йоккхий статьяш, корреспонденцеш, фотоочеркаш царна хета а еш. Керттерча моттигашка кепатеха да Л. И. Брежнева Олимпийски ловзарашка даиъа лоацарашкеи хьашапиев дахьийта моаршала письмо. Белгалдоах Олимпийски ловзараш — дунен халкъаш машарга, барта хиларга, хозаленга кхача гІертилга хьахьокхаш йола дунен халкъашта юкъерча спортивни вахара Іальмито йоккха событи хилар. Москве Олимпиаде ерригача континенташ тІарча дукхагІдолча мехкацкара спортсменаш гулбенна хилар, лаккхача спортивни, организационни, технически боарме Олимпийски ловзараш чакхдахара мел эшаш дола хьалаш цига кийчдаь хилар.

Советски Союза столице XXII Олимпиада ловзараш хилар, белгалдаьккхад французски «Юманите» яхача газета передовой статья тІа, ма дз шІаккха ца хиннача тайпара адамлена юкъера гІулакхаш хьаллоацарий, дІа-юха леладу гІулакхаш вІашн кхетадаран дунен тІа кийсхо хилийтара тІехьа берий боккха толам санна хІама, политически уйлин тІа гІолла олимпийски болам бохабе, кхыметтел спортсменашка лаар, царна лоар, опыт теркал а ца еш, царна дага хиндари цар дог даьхари кхоачаш а ца хулийташ, олимпийски болам бохабе гІийтарий гІулакх талар санна хІама да, аьнна. «Крисчен сайенс монитор» яхача американски газето лаьдаьд 1980 шерарча Олимпийски ловзарех «керда рекордаш йоахаш керда гІорбаьнна чемпионаш белгалбеши йола событи хургья» аьнна.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ТІЕМА КХОХКАМ КІАЬДБАРА

Европейски континенте тІема кхохкам кІаьдбара йола Советски Союзан кхыча социалистически мехкийн керда лоархІаме инициатива хьаллоац дунен халкъашта юкъерча общественносто. Гера Іондаро тІема кхерам чІоагІбарга, дунен халкъашта юкъера кхохкам михьара баккарга дуташ хиларах СССР викало Венски переговораш йолча хана предложени оттаьй Центральни Европера советски американски бІунаш кІезигдара хьакъехьа. Дагалаттар да цу районе фактически долаш долча СССР-ен США-ен бІунашка хьежна хьалхарча этапе 20 эзар тІемахо советски 13 эзар тІемахо американски бІуваш кІезигделга. Хургйолча соглашенегІа бІунаш кІезигдара йолча континенташта юкъе багІац цхьан оагІорахьарча порядкагІа ГДР-рера арабовхаш латта, хІаьта кастта арабаьха баргбола советски тІемахой.

Вовзаш волча ФРГ парламентаре, гера дІадаккхараи герза тІахьожам лоаттабаран йолча Бундестага подкомиссии председатела А. Павельчика социалистически мехкий предложенех «кийса лостам бола гІа ба» аьнна. Цо белгалдаьккхад керда инициатива кхы а чІоагІагІа лоархІам болаш хилар, хІана аьлча, Советски Союзо хІаплзехьа а цхьан оагІорахьарча порядкагІа ГДР-ра 20 эзар тІемахой эзар танки арайоаккхаш латтандаь. Иштта, белгалдаьккхад цо, СССР кийчи я шийн тІема персонал 10 эзар сага кІезигъе, цу хана 13 эзар тІемахо Центральни Европера араваьккхача кхоачам а беш.

Доазол арахьарча комментатараша белгалдоккх иштта кердача предложенеша Центральни Европе герзашцара низаца геран шинна а оагІоно кІезигдара хьалхарча этапе хьакъехьара соглашени кийчъяран чІоагІъяран дола цІенех къьгган наькъаш белгалдеш хилар. Цунна цхьана цар тІехьагІа кхы а шерагІа барт бергболаш тешшаме лардаш йохк.

Социалистически пачхьалкхенаша цІаькха а тешшаме хьахьеккхар цар доаш гІулакхаш вІашийн тарлуш хилар. Цар Вене оттаьь предложенеш корта болаш укх шера мае Политически консультативни комитета заседане тІайнйцача Варшавски договора доакъошхой йолча пачхьалкхений Деклараце тІа белгалъяь йола керттера принципаш хоадам болаш чулоацаш я. Цу документа тІа къаьстта белгалдаьккхад социализма мехкаш тІема совлента кхача гІерташ цІаккха хиннайоацилгеи хургйоацилгеи аьнна, уж хаддаза тІехьа да Европе тІема низаш вІашдухьала лоаттадерга кІезигдаран дІадаккхаран.

Духхьал уж уйлаш дага а йолаш шоай керда предложенеш оттаьй социалистически мехкаша. Дуне «шийлача тІема» хаманшка юха дига гІертачар чІоагІа увзабеш баьшод бохабергболаш.

КХОХКАМ МИХЬАРА БОАХ

Дунен халкъашта юкъера кхохкам михьара боахар нертера барех дика санна лархІа боагІа американски империализман пекински гегемонизмен дунен тІа цхьана леладу гІулакхаш. Кердача тайпара из бакъду — тІеххьарча хана Индокитая районе, къаьстта Таиланде Кампучецарчеи Лаосцарчеи доазон тІа хиннача событеша.

БІубенна Вьетнам социализм хьаьлара наькъагІа йодаш хиларо, халиъа Кампучи чІоагІлуш, нерда вахар дуллача Лаос толамаш доахаш хиларо корзагІа баьхаб тайптайпара сибаташ дола реакционераш. Иа эгІазал бахьан долаш да шоаех тийша йолча цхьайолча режимех пайда а эцаш Пекински гегемонисташен американски империалисташен шоай низаш вІашагІтохаш хилар, тІема конфликтай нерда кхувчарш хьадеш хилар.

Пекино хьаллоацаши Вашингтоно гадоахаши йолча таиландски военщина герзаш ца кийчъяь провокацеш ю Кампучецарча доазон тІа. Цу Таиландо цхьан оагІорахьарза порядкагІа дІакъайлад Лаосцара довзув. Из дерригa белгалдаьккхад Вьетнама кхыча мехкашарча гІулакхий министра Нгуен Ко Тхань. цу регионера хьал толхадара тІадерраdаь Китай, США, Таиланда леладича гІуленхех доаллаш да. цо тешал ду таиландски Іаьдалаш индокитая мехкашта юкъе мостагІал долла гІерташ йолча Пекина политикана тІехьа а даьнна кІоергачи чудехи хилара.

Кампучена дукхаьларча герзашцарча провокаце эуламе чулоацам кІайла бахьа гІерташ дагалаьца яр «байлда леларащ» оалаш бараш Кампучие «шоай лоІамагІа» чубохийтилга» вІаштІехьдаккхара йола «къахетаме» мисси кхоачаш еш мара яц Таиланд яхилэге. Ма дарра аьлча, таиландски Іаьдал гІерт Кампуче территоре тІа Таиланде чуенна йола полпотовски бандаш чухеца. Из операци таиландски авиаце, артиллере, танкаша лора а еш чакхйоаккхаш яр.

Провокатораш боегІача тайпара човхабаьчул тІехьагІа США пачхьалкхен секретарь Э. Маски-церна гІо де оарцагІваьлар. хІаьта из гІерттар «вьетнамо-кампучийски агрессена кІалайнсар» Таиланд я аьа. Цу доапар дувцаш вІашагІделлачун чулоацам гуш ба. Из Вашингтона эцаш дар Таиланда гера лоаттадар нерда программа кхоачашъяра.

Вашингтонал тІехьаюсаш яц Пекин а. Госсовета премьера заместитела Гэн Бяо сихха хьаккхайкадир «китайски правительствос хьаллоац Таиланда гІулакхаш» аьнна. Цул совгІа Пекин юха а йоласлар кхерам тІа а тусаш «Вьетнама хьехараe». хІаьта китайско - вьетнамски доазон тІа тІема правонацеш чІоагІ а еш.

Цу дерригнеша къаьстта хьахьокх адамлена мел чІоагІа кхераме гІулакх да дунен халкъашта юкъерча империализман пекински гегемонизман барта а баха леладер.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

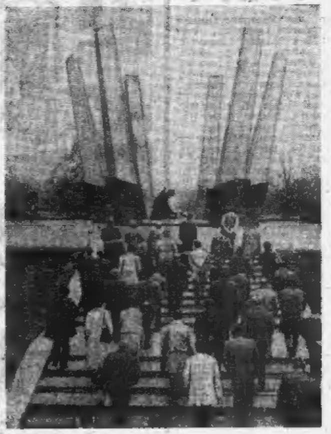

ПОЛЬША. Варшаве саперашта дегІа памятник. Иа дегІад тІемо «тІехьалонна» йита, лелхача йиса дукха минаш шоай вахар кхо ца деш хьаьхачар сийна.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Тахан—Польша юхахьахилара Ди

БЕРКАТЕ ГІУЛАКХАШ

36 шу даьннад къам мукъадаккхара польски Комитето тха мехка революционни хувцамаш дера программа белгалъяь йола исторически манифест кхайкаь. Советски Эскарца цхьане балам баламах а теха юкъарча моастагІчунна — фашизмана духьала латташ хиннача польски патриоташта гора польски къам юхахьахилара социалистически республика кхерамалени шийн мукъагІа дегІаахарен гаранти Советий Мехкацарча вежарий цхьоагІонах латташ хилар.

Тахаьара Польша — СССР тешаме союзник, социалистически доттагІлей йоаргІйоана эвено. Иза боле материально-технически бази а йолаш бола мохк. 36 шерах латтача ПНР исторе къаьстта моттиг лоац цун индустриализаци чІоагІагІа сиханьча 70-ча шерашка. Социально-экономически дегІаахара даьхье кердача лагІа тІа яьннай республика. Хьальний керда промышленни предприятеш социально-культурни гІулакхашта лаьрхІа йола объекташ. Шерра дегІаденад наха чубаха цІенош хьалдар. Сихха чакхдоаккхаш латт юрта боахама модернизаци елга. Мехка къаьстта лоархІамеча правительственни проекташта юкъе цІи яккха йиш йолаш я, масала, Висла наградерадара программа, кІора комплексно переработка яра программа, ренана къовсам лоаттабара программа. ЧІоагІа дакхбеннаб къахьегамхой образовательни боарам. ХІана ПНР халкъа боахаме болх беш болча миллион гарггача лахара образовани йолча нахах ахнел совгІа бараша 1970 шераа тІехьагІа йистеяьхай лакхерча дешара заведенеш. Чакхдаьннача итт шера юкъера образовани кхьача виъ миллион совгІа бола къона полякаш заводашка, фабрикашка, шахташка, Іилма-тохкама институташка балхаш де болабеннаб. Партен правительствон политика леррагІа чакхъяхар бахьан долаш дикка толамаш даьхад уахацІено лоаряреи социальни Іалашони даькъе.

Цунца цхьана, хІаьта из вахар лочкъадеш а даш ала дезаш да, 70-ча шерашка къаьстта а уж дехьадениначул тІехьагІа, хоадамболаш йола халонаш кийсъенна хилар. Республика юрта боахама вІаштІехьа массехк шера хала дола хаоттача хьалаш кийсденнаьд. Транспортни энергетикеи санна дола лоархІаме доакъош тІехьадисаро диспропорци яьй халкъа боахаме.

ХІанцарча этапе доарІаме а хинна дІаотт доал даьр эффективность лаккхъар. ЧІоагІа лаххлу Іилма-технически прогресс сихъяра, вошал долча социализма мехкашца эттара хьалха Советски Союзаца цхьана леладу гІулакхаш шорлара лоархІам.

ВІаши гІо дарен партиестиан кийлея тІа латта ПНР — СССР Іилма-технически бувзамаш тІом чакхбаьннача хьалхарча деноша дена лоархІаме моттиг юацаш хиннад шин мехка юкъерча гІулакхашка. ХІана царех хинай Польше дегІаена социалистически общество хьаьлара а Советски Союзе коммунизма материально-технически база хьаяра а тиьъера лоарІаме элемент. Польшои Советски Союзои Іилма-технически даькъе цхьана леладена гІулакхана чулоац тахан хаькъа боахама деррига керттера доакъош хІана лапап аьна. Из латт цхьана деча Іилман тохкамех, кадоаш кийчъяраи вар лоархІам лакхбарахи, информаци документаци вІаши телараx.

ТІеххьарча 30 шера Советски Союзо Польшага дІакхоачаьй, масала, Іилма-технически документаце 8.5 эзар совгІа комплект, цхьана увттаьй иштта дукха Іилма-технически проектно-конструкторски разработкаш.

Іилма-технически даькъе цхьана гІулакхаш леладара эффект къаьстта хоуш я польски промышленноста металлурги, хими, машинашъер санна долча доакъошка. ПНР арахецача болатах 30 процент электроэнергех 20 процент совгІен советски оборудованена болх беча предприятеша арахец. ПНР халкъа боахаме болх беш волча хІара виъалгІча саго нйделеш хьаю СССР хьаенача бийдалахи материалехи.

СССР гІонца а хІаьта иштта советски специалисташа даькъа лоацаш а хьалъяьй «Катовице» яхеи Кердача Гута Ленина цІи лелаюн металлургически комбинаташ, Люблинера грузовой автомобилий завод, Скавинера, Туровера, Явожнора электростанцеш, Варшавера легковой автомашиний завод санна йола Польша халкъа боахаме керттера промышленни объекташ.

Советски Союзо шийн аргІанна пайда эц химе, машинаш яра, кІора, айгача промышленноста, гІишлош яра даькъерча польски опытах. Тха организацеша оттадаьд СССР пхи эзар совгІа технически документаши. Советски колледжий теркам тІаззар форда тІа лела кемаш коррозех лоардара, шахташ хьальара, кІора промышленносте лаьттана кІалхарча транспорта автоматизаци яра даькъерча польски разработкаша. ПНР конструктораша хьаяь машинаши оборудовании болх беш я дахчан волокнистии дахчан шолхйн Іоакъий, шекар, серни кислота, алюмини арахецача советски заводашка.

Польски советски специалисташа дІадоладаьд 1981 — 1985 шерашка Іилмен технически дегІаахара хьакъехьарча къамий планашта координаци яра балхаш. Цу консультацешта юкъе даьъа лоацаш и 19 польски 44 советски министерство а ведомство я. Нийсай дІахо йодача хана Іилман ларда тІа цхьана тохкаргйола 332 проблемен темаш. Уж хьахоржаш эттара хьалха теркалдаьд вай шин мехка юкъера специализаци кооперировани дегІаахара йІаьхача хана йолча программаца дувладенна дола декхараш а хІаьта иштта йІаьхача хана йола цхьана гІулакхаш леладара целевой программаш а.

Советски польски Іилманхоша айхха цхьана гІулакхаш леладаро новкъостал ду Іилма-технически прогресс сихъе, дІаухийта материальни ресурсаш кІезигъен шин мехка потенциалах кхы а хьаькъалагІа пайда эцен, къахьегам социалистически бекъара гома чу цу балхах хьахулараш совдаха.

Халкъа Польшои Советски Союзои цхьана леладу Іилма-технически гІулакхаш дІахо кІоаргдаларои шердаларои новкъостал ду ПОРП VIII съездо а КПСС XXV съездо а белгалдаь социализми коммунизми хьаьлара практически декхараш толамца кхоачашдара.

Якут ГУРСКИЙ, профессор, ПНР Іилма, лакхерча образовани, техника министр.

(Интерпресс — АПН).

ОЛИМПИАДА: СТАРТА ТIЕХЬА СТАРТ

20 июле Москвъ XXII яккъа-гарча Олимпиада Ловзарашка спорта ялхайтта тайпах лхьаш дIайоласлар. ХIьта хьалхара олимпийски чемпион хилар хьежорга топаш кхувсачох, советски спортсменах Мелентьев Александрах.

...Олимпийски тире латтачалаьрхIача таблос хьахьокхар хьежорга топаш кхувсарий лхьаш чакхъяла 52 минут йиссалга. Цу хенна хьахезар Фрунзерча 26 шу даьннача Мелентьев Александра сийна тоха тIоараш. Произвольни тепча кхувсаш 581 очко яьккхар цо — керда дунен рекорд. Уж миссел очкаш яьхаяр цо «Советий патриот» яхача газета приз яккхара бIаьсти хиннача дунен халкъашта юкъерча яьшйне. Бакъда, хоьш ма хиллера, дунен рекордаш оттаньлга дархIац олимпиадашка, дунеюн Европан яхьашка мара.

Цхьан юкъа ший тренера Кубанов Александрга а яхьацкка хьежаш барашка а дикка сагоьдайтар цо. Массаза а хIаман шек воацаш, воха ца вохаш вола из юххьалца кIезиг-дукха веха хьайзар. Цо 95 очко яьккхар, хIаьта итальянцас Феррариса, Чехословакерча Немете, болгаринa Дякова цхьа очко дукхагIа яьккхаар. Бакъда Мелентьевна из хоьш дацар, хIана аьлча топаш кхувсараш тире гIоала дIа-юхь ухаш мича лел. Сих а ца луш ший болх беш вар из, цкъа тепча кхосcара минута гаргга хе в йоаеш. ШолагIча сере 96 очко яьккхар Мелентьева, кхоалагIча 98, йиълагIча — 98, пхелагIча — 98. Гуш дар Александра рекорд оттас вIаштIехьадала мегилга. Из тепча кхийса йистевалрга хьежаш бар берригаш а. ХIана лоархIаме дар тIеххьара пхо вийса хьожабар. Судахочо - контролеро лаьрхIача 581 очко хилар.

Сих ца луш ший хIаммгаш хьагул а ю, МЦ-52-2 яха гIорбаьннача тульски говзанчаша хьаьнь тепча лаьрхIача судахошка - инспектора ш к а дIа а ена тирера араволавелар керда хиина чемпион. Цо кхетадора тепча ше вийса кхийсалга, бакъда, цунна цу хана хадар ший олимпийски чемпион хиннлга.

...Сийлен пьедестала тIа латтача хана ше гIадвахар къайла кхухьаш вацар из. Чемпиона доцо медаль цунна дIевлар МОК-а хьалхарча вице-президента Смирнов Витале, шоллагIа моттиг яьккхар йиъ Олимпиада доакъошхочо. ХIанз дунен экс-рекордсмен хиннача ГДР-ерча Харальд Фоллъмара — 568 очко. Бронзови медаль елар 565 очко яьннхача болгарина Любчо Даковна.

101 километр гаьна команда велосипед хохкача Олимпиада чемпионаш хилар советски велосипедисташ. Цхьатарра финише кхаьчар Дона тIарча Ростовера Капприн Юрий, минчанин Логвин Олег, Омскера Шелфаков Сергей, куйбышевец Яркин Анатолий. Электронни таблос хьахьекха ха — 2 сахьати 1 минути 21,74 секунда. Олимпиадай исторе чукъ из никъ иштта сиха баьбац, цхьанна а командо.

Из яр вай велосипедисташа яьккха кхоалагIа йола доцо медаль. Цу толамга уж кхоачабяр Риме хиина Олимпиада чемпиона Капитонов Виктора.

Вайчарел 1,5 минута мара тIехьабисинзар ГДР-ера велосипедисташ. Царел 0,7 секунда тIехьабисача Чехословакерча гонщикаша кхоалагIа моттиг яьккхар.

Велосипед хохкаш бар 23 мехкара спортсменаш. Дани, Итали, Нидерланды, СССР санна йолча велосипедин державий спортсменашца къувсаш яр Монголе, Эфиопе, Камеруна, Австрале командаш.

20 июле «Олимпийский» яхача тIера дIакъайлача стадионе а ЦСКА дворене а дIаиниз дIаяхоачаргболаш а ба. йолаешпай баскетболистий яхьаш. Кхаь группана беньабеннача баскетболисташ цхьа кругах чакхйоаккхаргья турнир, цул тIехьагIа дикагIйола шиша команда аьфинале вIашагIкхетаргья.

Бразилен Чехословакин командашта юкъе хиина ловдар къулбекъенамерикански спортсменаш толаш, счет 72:70 а йолаш чакхдаьлар. Уж командаш Инде сборни яр санна «А» группера вай баскетболистий лоалахой ба.

Олимпийски чемпионкаш йола вай баскетболисткаш ловза безаш ба Югославе, Болгаре, Венгре, Куба, Итале сборни командашца.

Олимпийски совгIаташ дахара бaь тIарча хоккей турнир 20 июле дIайолаьвй маIача ваьха командаша. Цар массане — Инде, Испане, Куба, Польша, СССР, Танзане сборнеша шоайла цхьацца матч ловзаергья. Цул тIехьагIа хьалхара, шоллагIа, кхоалагIа, йиълагIа моттигаш яьхача командаша финальни матчашка доцо, дото, бронзови медалаш яхара къовсам лоаттбергба. Турнирин таблице пхелагIеи ялхлагIеи моттигаш яьха командаш пхелагIа моттиг яккхара вIашагIкхетаргьи.

Турнира хьалхарча матче Польша сборни Куба командал котъьлар — 7:1. ВорхIазза олимпийски чемпион хиннача Инде команда Танзане сборни эшайяр — 18:0. Испански хоккеисташ СССР командал котбьлар — 2:1.

Академически греблех йола яхьаш толаме дIайолаьй вай мехка кхозза чемпионаш болча, соахка дунен яхьашка доцо медалаш яьхача Москверча вежарашца Пименовгlар Юре а Николая а. Царел совгIа олимпийски регата шоллагIча этапе дIатуьллинай советски команда 6 команда.

Академически греблех йолча яхьашка дакъа лоацаш ба дунен тIа эгтара чIоагIагIа бола спортсменаш. Укхаза за шоссе олимпийски чемпион Зигфрид Бриетце, диказа кудунея чемпионка йола Хайди Вестфаль (шиъ ГДР-ера), соахкара дунен чемпионка Санди Тома (Румыни), дукха кхьбола гIорбаьнна цIи йоза спортсменаш. Берригга а 25 мехкара 500 гаргга спортсмен ва хьалхавоаларга лоцнаш хоьхкаш, хIаьта царех ахаш призовой моттигаш яха дIаяхоачарг болаш а ба.

СУРТА ТIА: Мелентьев Александр.

ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Дерригача дунен тIарча миллионаш болча наха дика йовзаш я Пачхьалкхен Третьяковски галерея произведенеш.

Дунен тIа йоаккагIьярех йолча музее 5 эзар совгIа сурташ, къаьварча эрсий искусства 3 эзар произведени. 900 гаргга скульптураш, 30 эзар сурти-гравюра.

ХIара шера миллионаш нах ух Третьяковске. Нийлла я цун наIараш Олимпиаде бахкача хьаьшашта а цига дикка доацарантта.

Укхаза Третьяковски галерей залашка «Москва эрсийн советски живописе» яха сакъердаме выставка кийчъяьй. Цун новкъосталца хьаьшашта дикагIа йовзаргья Олимпиада столица истори.

Олимпиада йолча денашка укхаза хул хIара дена 100 гаргга экскурси.

СУРТА ТIА: Пачхьалкхен Третьяковски галерей наIарашка.

В. ВЕЛИКЖАНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ПРОФСОЮЗИЙ ЛОАРХIАМ АЙБЕ

Мехка вахаре транспорто массаза а лоархIаме дакъа лоац. ХIанз, хальъа боахама массадола дакъа сихха деIIзухача хьалашка, керда экономически районаш караераеча хана цун лоархIам кхы а дукхагIа лакхбеннаб. Цудухьа тIеххьарча хана транспорта болх тоабара дош чIоагIа кра латт. Транспорт юьцача хана къаьстта белгальккха еза машинаньккъа яр.

Уж актуальни дешаш кхоачашдара тIаберзабаь ба КПСС ЦК «Машинаньккъа транспорта тIа беш бола партийно-политически болх тоабара де дезарех» бола соцам.

Гудермесски локомотивни депо массайолча бригадашка, колоннашка КПСС ЦК соцам бувзаш болклой собранеш хиннай. Болх тоабара тIаерзаль мероприятеш белгальъйай укхаза.

Болхлошта идеологически кхетам балара кIезиг лоархIам болаш яц коммунистически къахьегама школаш. Депо цу тайпара 12 школа я, цул совгIа, 255 саг чувоагIаш экономически образовани луш кхы а йиъ школа я.

Коллектива кхетам балара йолча чIоагIа лоархIаме хIама да нах къахьегамца коммунистически дог-уйла хургйолаш хьалкхебара лъьрж ях. Депо 1000 совгIа саг ва яхье а ваьнна къахьегаш. 667 саго лелаю «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIи. Яиъ колоннен ялх цехи «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIи лелаеш я.

Профсоюзни организацей депо администрацей къаьстта теркам тIалоаттабу гойтарэ агитацена, массанена дIагойт яхьа итогаш. ХIара бетта-бетта хьалтох хьокхамаш, арахеп «Молнеш». Моральна а материальни а стимулированех юкъе а кхувлаш кьржача яхьах дикка пайда боал. Итогех хьалхара моттигаш яхача коллективашта предпоняте карара кава тела Цiе байракха ехчан премеши лу. ДикагIа болча болхлошта лу «Профессех дикагIвар» яха цIи. Сийлен грамоташ совгIаташ. Къахьегама хьалха латтачарна лу «Социалистически яхье котало яьккхар» яха знакаш.

Къахьегамхошта кхетам луча хьинаре дакъе лоац хьехамчий советo, кадраштa йолча общественни бюрос, мастерий совето, новкъостий судеша. Кадраш хьалкхеяра хIара денна депо кулгалхоша общественни организацешца цхьана беча балхо дика пайда лу. ДIадехача шера ялх бетта баьча балхага а укх шера цу юкъагIа баьча балхага а хьежача, бIаргагу, тIеххьарча хана къахьегама в технологически а дисциплина дикагIа йолга.

Райпрофсоюз, профсоюза моттигерча комитето боккха теркам тIалоаттабу транспорта болхлой а цар дезалий а унахцIено чIоагIъяра. 1979 шера санаторешка а салоIача цIенойшка а шоай могашал чIоагIъеш хилар 246 саг, кхелетарий санаторешка а пионерски лагерашка а салоIаш хилар депо болх беча наьха 127 бер. 28 туристически экскурси яьй, цигача дакъа лоацаш вар 840 саг.

1980 шера санаторешкеи салоIача цIенойшкеи 43 саг хиннав, дукха туристически экскурсеш хургья. Администраци а моттигера комитет а вIаштIехьа ма лоалла депо болхлой вахара хьалаш тоаде гIерт.

Т. АДЖИЕВ,
Гудермесски локомотивни депо моттигерча комитета председатель.

Пионерий ахка

САКЪЕРДАМЕ ХА

Ахкан каникулаш сакъердаме чакхйоах МагIалбика района школай дешархошна. ДIададача шерашкарчул дукхагIа я укхаза берий уннахцIено чIоагIъяро майдаш. БIайха кхача лоаттабеш йола уж хьайийлай района йис школе, цига болх беш бIаь совгIа воспитатель ва.

Ерригача майдашка дIакхухь дешархой хIаза довзара боарем лакхбара тIадерзадаь гIулакташ: чакхйоах Iадамах, къахьегама турпалеех йола беседаш, тIемен къахьегамен ветеранашца йола беседаш тайп - тайпара спортивни яхьаш, сакъердаме конкурсаш викторинаш, книжкашта хетаяь диспуташ. Къаьстта хоза да МагIалбик городерча №№ 1, 6, 18, 20 йолча школай майдашкара вахар.

Сийлаь - боккхача Даймехка тIем тIа советски халкъо Котало яьккха 35 шу дузача шера дешархой майдашка къаьстта чулоацаме бу кхуваш йоагIача тIехьечна тIема-патриотически кхетам балара болх.

Дика салаIарца дешархошта карагIдувл къахьегама гIулакхаш а. Дарбан баьцаш гулъеча къаьстта белгалбаьнаб №№ 1, 8 йолча школай дешархой. Цар гулдаьд пиъ эх тонн хьун зизаш.

Ахкан каникулашка берий дараш хадац района пионерий ЦIегIа. Укхаза болх беш я авиамодельни, радио, халхара, баракъаш дахарев тегарех, кхыйола кружокаш, чакхйоах тайп - тайпара конкурсаш. Пионерий ЦIа ахкан каникулашка дешархошца беча балха методически центр я. Цо семинараш чакхйоах майдашка болх беча воспитательна, дости тел цига ваьхдоахача майдаче а сакъердамела а гIулакхашта.

А. АДАМОВ.

БЕРАШ ДИЦДЕННАД

Ахканара каникулаш мадарра аьлча, берашта салоIара, могашал тоьяра, физически низ чубара, кадай хилара. Кхыдолча дикача хIамашта йола ахканара хоза ха я. Цунца цхьана — правственность чIоагIъяр, духовни вIаьхий хилара, производственни бригадашка боккхийчарна цхьана къахьегаш шоай низ боввара ха. Хоьш ма дай, дукхагIа долча бераша ахкан пионерий лагерашка дахе с даьша-ноанойша цхьаннахьа дIадиге салоIилга. ХIаьта фу де деза цхьаннахьа а ца бол хаш ахкана юрта бисарашка? Машта яьй цу берий йоакхо тха районе? Доккхал де хIама дац. ДукхагIча даькъе шоай лоIаме дисад бераш, цхьанка а сига цар бала боацаш санна. Цу гIулакха вIалла теркo яьац комсомола райкома, районо балхахоша: Районерча берий каникулаш йолга хоьш пионерий цхьа ЦIа да районе. Цу цIен директор Хубаева Хадишат кийча я вожатенгта, хьехархошта аьхкий берашка салаIийтара эшаш дола методически новкъостал де, цхьабакъда, цунгара чоккъостал дехаш цхьаккха саг вац.

Каникулаш йолча хана берий безам ба пионерий сийна лотаяьча цIера юкхе дагIа, походе, экскурсе яха, тIема а къахьегама а ветеранашца вIашагIдеттадала, кхыдола дика гIулакхаш чакхдаха. На Iалаьмате бехктоккхаме гIулакх тхашта дицдаьд.

Б. СОЛТАГИРЕЕВ.

Кердадараш, событеш, факташ

УКХАЗА ЯПОНЦИЙ МОТТ БУВЦ

Иркутске хьаяьй «Кэнрокуэн» яха кагирхой клуб. Иштта цIи тиллай цунах Иркутскаца вошал долча Канадзава яхача японски города центральни парка сийна. Клуба декхар — Иркутске баха нах японций мотт, литература, истори, искусство, экономика, Японе чура а арахьара а политика йовзара гIулакха юкъеозар. Клуба членаш, хIаьта уж 40 саг совгIа ва, лаьрхIа ба городе искусстваш спортех японски къаман тайпаш довзара, японций иллеш, халхараш Iомадара, фольклор йовзара гIо де. Клуба вож декхар — доттагIал долча японски общественни организацешта советски наьха вахар довзийтар.

«Кэнрокуэн» яха клуб вIашагIйоллача а цуй балха юкъе а хьинаре дакъа лоац городерча японски метта сайранерча курсашка дешаш болча студенташа. Укхаза йиш я цар шоеш курсашка Iомадаьр шаьрде. Из я японски доттагIашца мотт бувцара практика а японций меттала арадуьлача шоай пенгазета тIа заметка яьяра йола торо а.

Клуба девиз — «Машар бахьаве, советски японски халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдара лелиду гIулакхаш».

Владимир ВЛАСОВ,
АПН корреспондент.

ГАНДЗАСАРА ГАНЗАШ

Гандзасар — эрмалой меттала «ганзий лоам». Иштта оал вай мехка эгтара йоккхагIа йола цIаста молибденеви комбинат йолча Каджаран яхача горнякий посёлкерча руда доаллача карьерах.

Каджарански руда доалла моттиг дунен тIа йоаккагIа ярех наI лоархIаш я. Геологашта корадаьд укхаза цIаста, титани ванадин а йоаллаш дола аьшка руда, глиноземаш, щелочнин нефелиновни сиениташ, наггахьча моттигашка мара доаца рений, дошувни дотувн, теллур, алюмини, селен... Аммя Гандзасара эгтара маьхера гонз — металлурге витамин оала молибден. Укхаза яц шахташ — руда хьадоах руди карьера лаьттана тIера. Каджарански цIаста-молибденеви комбинате доьхх СССР эгтара дарегIа дола молибден.

ТIеххьарча шерашка караерзаьй керда, хьалха латта техника, хьалха латта технологи. Из бахьан долаш, масала, дикка кIезигъеннай экскаватораш болх ца беш латташ йола моттигаш, кIезигденнад царна ремонт яра балхаш. Духхьал цхьан экскаваторо кходу комбината шер-шера 50 эзар сом.

Каджарански цIаста - молибденеви комбината коллектива кийчлуш я Советски Армене 60 шу хузача денна къахьегама толамашца нахьаяха: пятилетка чакхйоалача шера задани 26 ноябрь тIакхоачаш кхоачашъе, 3 миллион киловатт - сахьат электроэнерги кхос, пайда бара ялн 200 эзар сом тIехкхоачашъе.

Г. САРКИСЯН,
АПН корреспондент.

КАГИРХОЙИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски профессионально - технически училище 1980—1981 дешара шера дешархой дела дIачуйоаккха

ДIАХОИТ

8—10 класс чакхбаьккхарий.

Дешара ха 1—3 шу.

Укх профессех:

1. Мехкадьттеи гази [illegible] сиспециалиста [illegible] разведочни бурув тохача буйлащаха гIоача.
2. Буровойшта гIулакх дечи вола электромонтер,
3. Электрогазосварщик,
4. Слесарь-авторемонтник,
5. Химически анализа лаборант,
6. Топограф-геодезист.
7. Плиточник-отделочник - штукатур.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенна кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 33 процент кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьехаш ба юкъера технически лакхерен образовани йола мастераш. Училища кхо кура чаккъяьккха а йистебовлаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах дола аттестати профессегIа разряд енна дола аттестати дIалу. Училища чакхъяьккхараш шоай специальностагIа городе Грозне болх бе дIахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директора цIерагIа хьачудала деза ер документаш:

Заьявлени,
Образование хьакъехьаро тешал е аттестат,
вахача моттигера справка,
вахча хинах дола тешал е паспорт,
3х4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуийду хIара дена Iуйранна 8 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1980 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша отта!

Из чакхъяьккхачул тIехьагIа оашош хержача специальностагIа боккха говзал йола болхлой хургда шоах, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок, ГПТУ-4. Автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалда.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Олимпиада дневника».
9.00 — «Гаведи» яхача берий ансамбле концерт. (Польша).
9.45 — «Деррига хар [illegible]». Киножурнал.
9.55 — 22-ча Олимпиада ловзараш. Нийсалла стендана гергаш деттар. Иаьк дар. КIалтохаргах латар. Юкхьанна иаь дIахьар. Фехтовани. МаIанах. Рапира. Баскетбол. Кхалнах. Куба вIашагIатеха команда — Югославе вIашагIатеха команда. Хичу бургаших эшар. Шосе вIашагIатеха команда — СССР вIашагIатеха команда. Бокс. Хьалхе шахьанош аха дIахьар. Перерыве а передача йистевьача а — кердадараш.
12.30 — Пачхьалкхен академически Къилбаседа эрсий халкъа хора концерт.
15.50 — «Къайле лоцаш деррига душентIа гIоала» яха бераштa дола телевизионни художественни фильм. 2-гIа сери.
16.50 — Польски халкъа Республика къаман дезача денна — Польша цхьаьхакханача денна лоттам Польски халкъа Республика телевидени программа.
16.45 — «Тахан дунен тIа».
17.00 — 22-ча Олимпиада ловзараш. Нийсалла стендана гергаш деттар. Гимнастика. МаIанах. Ший лоIамах йола программа. Иаьк дар. КIалтохаргах вIашагIлатар.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Олимпиада дневник».
22.00 — 22-ча Олимпиада ловзараш. Футбол. СССР вIашагIатеха команда — Замбе вIашагIатеха команда. Перерыве — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

8.05 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
8.20 — Документальни фильм (нохчий меттала).
8.40 — Партен экономически политика дIахьош я (нохчий меттала).
8.55 — Документальни фильм.
9.05 — Ялат-80: Комбайн кийчъяра йоллаш а оахан дуаде!
[illegible]

8.15 — Документальни фильм.
8.25 — Шоана [illegible]. Технически информаци хоамаш.
8.40 — Хьалхалаттарий опыт — бурурагача мехкадьттахошта». Научно-популярни фильм.
9.00 — КПСС XXVI-ча съезда духа из доагIара вахьа гIо! «Дайла кертгера а» (гIалгIай меттала).
9.20 — Киножурнал.
9.30 — «Нохч-гIалгIайчу гIалахь».
9.55 — 22-ча Олимпиада ловзараш. Волейбол. МаIанах. Болгаре вIашагIатеха команда — Куба вIашагIатеха команда. Чехословаке вIашагIатеха команда — Итале вIашагIатеха команда. Баскетбол. МаIанах. Югославе вIашагIатеха команда — Польша вIашагIатеха команда. Академически нескаш хьахкар. Хьалхе нескаш хьахкар. Гимнастика. Кхалнах. Ший лоIамах йола программа. БайтIа хоккей. МаIанах. Инде вIашагIатеха команда — Испане вIашагIатеха команда. Баскетбол. МаIанах. Бразиле вIашагIатеха команда — Инде вIашагIатеха команда. Фехтовани. Кхалнах. Рапира. Ше-ше хьалхара моттиг яккха. Бокс. Хьалхе дIахьу яхь. ХIалзара питиборье. Иаьк дар. Кулга-пара бургаших лелар. Кхалнах. СССР вIашагIатеха команда — Чехословаке вIашагIатеха команда. Хичу ккувсабалар. МаIанах. Трансавия. Финал. КIалтохаргах классически латар. Финалаш. Паруски спорт. Футбол. Чехословаке вIашагIатеха команда — Нигере вIашагIатеха команда. Перерыве—кердадараш. 18.45 — «Бийса деваьла хийла муш, бераш».
21.00 — Документальни фильмаш программа.
22.30 — «Шоана [illegible] сайре». «Эрмитаж», «Кар сом» яхача телефильмаш кортометражни художественни фильмаш программа.

РАДИО

22 июль.

6.00 — Юртара Iуйре (эрсий мет.).
7.30 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газеташ обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
[illegible]

18.45 — Ялат кхедераш [illegible] баьннаб (нохчий мет.).
19.00 — Керда хьалаш (эрсий, нохчий, гIалгIай мет.).
19.30 — Хоамаш.
9—44 метргу тIабьерзашьялаз

БЕРИЙ ЛОВЗОРГ ХИННА IАЦ...

Ахка хьатIаэттача дукха бераш мукъадоал деша аха ца дезаш. Цхьадараш пионерий лагерашка, е кхычахьа даха салоIаш хуле а, дукха бераш цIагIа дус, хьожаш сег а воацаш. Иштта цхьаь диса бераш харцахьа лел, зуламаш ду, нагахьа санна боккхийчар бIарг тIа ца хуле.

Грозера машинаньккъа станци — массайолча оагIорахьара городе поездаш чуула коанаIараш я. Даьй-ноаной йоакхо йоацаш диса бераш поездашца республике гIолла дIа-хьа лел. тайп-тайпара харцахьа гIулакхаш леладу. Иштта, Грозный-Гудермес яхача пригородни поездашна хьабоагIаш Джалка яхача юртарча юкъерча школа дешархоша Шовхалов Баудина, Зухаев Рамзана, Шаипев Райбека, Наибов Мухьмада, кхычар норах кхертIой дийтта вагона цхьа кор дохадир. Цу чу хинна зIамига йиIиг лозайир. Берий ловзорг да из? Даьра дац, из зулам да. Из харцахьа долга ца хоьш хиннаб уж? Даьра хиннабац. Цудухьа царна доагIаш дола таIазар даьд. Иштта зулам даьд Дарбанхий яхача юртарча юкъерча школерча Алпаутов Бaзита, Мусалаев Султана: рефрежераторни вагона диъ кизга дохадаьа цар. Нагахьа санна даьй-ноаной шоай бераша фу леладу хьожаш бIарглохкаш баларе, зIамига болча хана дена дикачох, вочох кхетабеш уж хьалкхеборе иштта хургдацар бераш. Ший ханнахьа кхетам ца луш хилар бахьан долаш тIехьагIа хийла ла дика балхаш леладир.

Къонача дзержинцийна чакхбьккхар «Пригородни поезд» яха операци. Цу операце дика новкъостал дер харцахьа леза бераш гучадехара, зулам ца дайташ уж юхатохара, кхыйола профилактика яра. Иштта, цар хьалийцар йолхача поездашта Iадарчашца кхертIой детташ лийнна Старопромысловски районерча № 55 йолча юкъерча школа дешархой Магомадов Ахьмад, Ужахов Мухьмад, Чалобко Андрей, Мутаев Дени, кхы бараш. Харцахьа ца лелийташ бераш юхатохара дикка новкъостал ду «Йоакхо-80» яхача операце а. Милице Грозненски линейни отделе учете латтача 88 беро кхы харцахьа хIама даьдац цу операце доалъашхоша нарян хьехам балар бахьан долаш. Иит совгIа шу да Грозный станцерча МВД линейни отдела милице къонача доттагIий вIашагIтехача отрядо (ЮДМ) болх бу. Цунна чубоагIа Грозерча № 91, 106, Гудермесерча № 107, 116, Джалкерча № 128 йолча школашкара дешархой.

Отряда керттера декхар — бокъонаш телхаь моттигаш гучаяхара новкъостал дар, инспекце учете латташ долча берашта шефство лелаяр, станцешка ха дар, кхыдолча балхаш леладар. ХIаьта «Олими» яхача операце айбир кхенза бераштa юкъера шефаш болх. Цунах а боккха пайда баьлар.

Бераш харцахьа ца лелийтар царга, зуламаш ца дайтар духьа, цар йоакхо а еш, даь-ноаной, боккхий бараш, общественность тIаозара пайда боал Грозне, Аргуне, Серноводске чакхдоахаш долча радиогазетех. Из иштта дале а, харцахьа лела бераш дукха да. Цу гIулакхо тIахьех вайх хIаравар бераштa кхетам бaлара балха даьнах йоакхо яра.

Машинаньккъа юхеядача школашкарча берашкара дукхагIа дувл зуламаш. цхьабакъда, кхетама болх ледртIа дIаоттабича уж зуламаш ца хилийта дикка торо хул. Цу даькъе дика масал да Грозера №№ 37, 10, 11, Ермоловскера № 1 йола юкъера школаш. Цигарча берашкара цIаккха а даьнндац зулам. Нагахьа санна шоай дешархочунгара гIалат доале, цар цу сахьате из яхоачамбоацар гуча а даьккхе, из тайпа харцахьара хIама кхы ца хилийта массе оагIорахьара кхетама болх чакхбоакх.

Грозный станце кхенза барий гIулакхий инспекце отдела начальника, милице капитана Третубова Галина Сергеевнас йоах:

— Тха а хIара воаккхача сага а керттера декхар — хIара бер дика самал йолаш, харцахь доацаш хьалкхедар. Вай бераш дика хьалкхедарга хьежна дика хургья вай общество а.

Нийса аьнна дешаш да. Массанена а диц ца луш даима дага латта а деза уж дешаш.

А. ПЬЯНИКОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

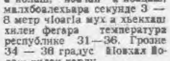

Тахан республике гIоллен Грознен кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 31—36, Грозне 34 — 36 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 17 — 22, дийнахьа 30 — 35 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктоккхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-88-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-07; корректорской — 2-88-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ05258. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3458.